

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ

Πτυχιακή Εργασία

Τίτλος εργασίας

Παράγοντες και διαδικασίες διαμόρφωσης συνθηκών ασφαλείας και υγείας στα μουσεία (εργαζόμενοι- επισκέπτες).

Συγγραφέας

Νεφέλη Σταυρούλα Βασιλοπούλου

ΑΜ: 52015002

Επιβλέπουσα

Αγάθη Ανθούλα Καμινάρη

Αθήνα, Ιούνιος 2022

**UNIVERSITY OF WEST ATTICA
SCHOOL
DEPARTMENT**

Diploma Thesis

Title

**Factors and processes of configuration of safety and health conditions at museums
(employees-visitors).**

Nefeli Stavroula Vasilopoulou

Registration Number: 52015002

Supervisor:

Agathi Anthoula Kaminari

Athens, June 2022

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ

Τίτλος εργασίας

Παράγοντες και διαδικασίες διαμόρφωσης συνθηκών ασφαλείας και υγείας στα μουσεία (εργαζόμενοι- επισκέπτες).

Μέλη Εξεταστικής Επιτροπής συμπεριλαμβανομένου και του Εισηγητή

Η πτυχιακή/διπλωματική εργασία εξετάστηκε επιτυχώς από την κάτωθι Εξεταστική Επιτροπή:

Α/α	ΟΝΟΜΑ ΕΠΩΝΥΜΟ	ΒΑΘΜΙΑΔΑ/ΙΔΙΟΤΗΤΑ	ΨΗΦΙΑΚΗ ΥΠΟΓΡΑΦΗ
	Αγάθη Ανθούλα Καμινάρη	Επιστημονικός Συνεργάτης/ Ακαδημαϊκός Υπότροφος	
	Βασίλειος Λαμπρόπουλος	Καθηγητής	
	Νικόλαος Αλέξιος Στεφανής	Επίκουρος Καθηγητής	

ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ/ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η κάτωθι υπογεγραμμένη Νεφέλη Σταυρούλα Βασιλοπούλου του Διονυσίου με αριθμό μητρώου: 52015002 φοιτήτρια του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής της Σχολής εφαρμοσμένων τεχνών και πολιτισμού του Τμήματος Συντήρησης Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης, δηλώνω υπεύθυνα ότι:

«Είμαι συγγραφέας αυτής της πτυχιακής/διπλωματικής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία. Επίσης, οι όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε ακριβώς είτε παραφρασμένες, αναφέρονται στο σύνολό τους, με πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Επίσης, βεβαιώνω ότι αυτή η εργασία έχει συγγραφεί από μένα αποκλειστικά και αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας τόσο δικής μου, όσο και του Ιδρύματος.

Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου».

**Επιθυμώ την απαγόρευση πρόσβασης στο πλήρες κείμενο της εργασίας μου μέχρι και έπειτα από αίτηση μου στη Βιβλιοθήκη και έγκριση του επιβλέποντα καθηγητή*

Η Δηλούσα

Βασιλοπούλου Νεφέλη Σταυρούλα

* Ονοματεπώνυμο /Ιδιότητα

Ψηφιακή Υπογραφή Επιβλέποντα

** Σε εξαιρετικές περιπτώσεις και μετά από αιτιολόγηση και έγκριση του επιβλέποντα, προβλέπεται χρονικός περιορισμός πρόσβασης (embargo) 6-12 μήνες. Στην περίπτωση αυτή θα πρέπει να υπογράψει ψηφιακά ο/η επιβλέπων/ουσα καθηγητής/τρια, για να γνωστοποιεί ότι είναι ενημερωμένος/η και συναινεί. Οι λόγοι χρονικού αποκλεισμού πρόσβασης περιγράφονται αναλυτικά στις πολιτικές του Ι.Α. (σελ. 6):*

https://www.uniwa.gr/wp-content/uploads/2021/01/%CE%A0%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%B5%CC%81%CF%82_%CE%99%CE%B4%CF%81%CF%85%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CF%85%CC%81_%CE%91%CF%80%CE%BF%CE%B8%CE%B5%CF%84%CE%B7%CF%81%CE%B9%CC%81%CE%BF%CF%85_final.pdf

Ευχαριστίες

Η εκπόνηση της πτυχιακής μου εργασίας πραγματοποιήθηκε στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής, στην σχολή Εφαρμοσμένων Τεχνών και Πολιτισμού, στο τμήμα Συντήρησης Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης κατά το έτος 2022.

Η πτυχιακή μου εργασία ολοκληρώθηκε με την πολύτιμη βοήθεια και υποστήριξη της καθηγήτριας μου του Π.Α.Δ.Α., Κας Αγάθης Ανθούλας Καμινάρη. Την ευχαριστώ ιδιαίτερως για όλη την βοήθεια που μου προσέφερε, καθόλη την διάρκεια του εξαμήνου.

Ευχαριστώ πολύ τους γονείς μου Διονύση Βασιλόπουλο (Αρχιτέκτων Μηχανικός Ε.Μ.Π.) και Ευτυχία Δρόσου (Μαθηματικός Ε.Κ.Π.Α.), οι οποίοι με στήριξαν και με βοήθησαν όλα αυτά τα χρόνια των σπουδών μου.

Τέλος, θέλω να ευχαριστήσω τους φίλους μου Πάνο Μ. και Μαρίλη Ε. για την αμέτρητη κατανόηση και συμπαράσταση όλα αυτά τα χρόνια των σπουδών μου.

Αθήνα, Ιούνιος 2022

Περιεχόμενα

Εισαγωγή

Εισαγωγή στο θέμασελ.8

Ορισμοί.....σελ.9

Κεφάλαιο 1: Πυροπροστασία

1.1 Εισαγωγή.....σελ.14

1.2 Επιπτώσεις.....σελ.15

1.3 Μέτρα πρόληψης και πυροπροστασίας.....σελ.15

1.4 Είδη πυροσβεστήρων.....σελ.18

1.5 Σύστημα εξαερισμού.....σελ.21

1.6 Γενικές απαιτούμενες ενέργειες.....σελ.22

1.7 Γενικές ενέργειες που απαγορεύονται.....σελ.23

Κεφάλαιο 2: Δονήσεις (Σεισμός)

2.1 Εισαγωγή.....σελ.24

2.2 Επιπτώσεις.....σελ.24

2.3 Μέτρα πρόληψης.....σελ.24

Κεφάλαιο 3: Πλημμύρες

3.1 Εισαγωγή.....σελ.27

3.2 Επιπτώσεις.....σελ.27

3.3 Μέτρα πρόληψης.....σελ.28

Κεφάλαιο 4: Διαφυγή (Φωτισμός και σημάνσεις ασφαλείας)

4.1 Εισαγωγή.....σελ.30

4.2 Γενικές κατηγορίες φωτιστικών ασφαλείας.....σελ.30

4.3 Τοποθέτηση φωτιστικών ασφαλείας.....σελ.31

Κεφάλαιο 5: Εκθέματα

5.1 Εισαγωγή.....σελ.33

5.2 Επιπτώσεις.....σελ.33

5.3 Μέτρα πρόληψης.....σελ.34

Κεφάλαιο 6: Πανδημίες

6.1 Εισαγωγή.....σελ.35

6.2 Επιπτώσεις.....σελ.35

6.3 Μέτρα πρόληψης.....σελ.35

Κεφάλαιο 7: ΑμεΑ

7.1 Εισαγωγή.....	σελ.39
7.2 Κατηγορίες ΑμεΑ.....	σελ.40
7.3 Μέτρα πρόληψης.....	σελ.42
7.4 Διαμόρφωση χώρων.....	σελ.44

Κεφάλαιο 8: Βανδαλισμοί

8.1 Εισαγωγή.....	σελ.48
8.2 Μέτρα πρόληψης.....	σελ.48

Κεφάλαιο 9: Μέσα προστασίας, Εκπαίδευση των εργαζομένων

9.1 Εισαγωγή.....	σελ.49
9.2 Μέσα ατομικής προστασίας, Εκπαίδευση των εργαζομένων.....	σελ.49

<u>Συμπεράσματα</u>	σελ.52
---------------------------	--------

<u>Βιβλιογραφία</u>	σελ.53
---------------------------	--------

Εισαγωγή

Εικ.1 Η αίθουσα των αρχαϊκών γλυπτών , (Πηγή : Μουσείο Ακρόπολης- Wikipedia,2009)

Τα μουσεία είναι ένας μη-κερδοσκοπικός και μόνιμος οργανισμός ,είναι ένας χώρος τον οποίο καθημερινά επισκέπτονται μεγάλος αριθμός ατόμων (Εικ. 1), με σκοπό να ικανοποιούν μια ιδιαίτερη ανάγκη που έχει ο άνθρωπος. Η ανάγκη αυτή είναι η δημιουργία ενός μόνιμου αρχείου το οποίο περιγράφει μέσα από εικόνες κυρίως το πώς έζησαν οι άνθρωποι αλλά και τι πέτυχαν ως σήμερα. Τα μουσεία είναι οι χώροι στους οποίους ο καθένας μπορεί να εξερευνήσει τις προσωπικές του πεποιθήσεις μέσα από την καθολική αλήθεια.

Είναι ένα αρκετά σημαντικό κομμάτι της κοινωνίας καθώς ο κύριος στόχος του μουσείου δεν είναι η απλή έκθεση των αντικειμένων, αλλά η παρουσίαση και η σύνθεση των συλλογών με τέτοιο τρόπο ώστε να αναδεικνύεται ο καλλιτεχνικός χαρακτήρας των εκθεμάτων ταυτόχρονα με το γνωστικό πολιτισμικό περιεχόμενό τους. Ο χώρος του μουσείου ταυτόχρονα με τα εκθέματα φιλοξενεί καθημερινά μεγάλο αριθμό ανθρώπων. Πολλοί από αυτούς είναι επισκέπτες και άλλοι εργαζόμενοι. Το πιο σημαντικό κομμάτι και αυτό που κάθε μουσείο, και συγκεκριμένα στην Ελλάδα, θα πρέπει να έχει ως κύριο στόχο είναι να εξασφαλίζει την ασφάλεια και η υγεία των ανθρώπων που βρίσκονται στον χώρο του μουσείου.

Σκοπός της συγκεκριμένης εργασίας είναι η προαγωγή της ασφάλειας και της υγείας των ανθρώπων που βρίσκονται στο χώρο του μουσείου είτε ως εργαζόμενοι είτε ως επισκέπτες, και η εμπέδωση της νοοτροπίας πρόληψης και άμεσης αντιμετώπισης με τη συνεργασία , προς όφελος πάντα των ανθρώπων αυτών και της κοινωνίας συνολικά (ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.,1992).

Στη συγκεκριμένη πτυχιακή θα διερευνηθούν όλοι οι παράγοντες και οι διαδικασίες που επηρεάζουν την ασφάλεια και υγεία εργαζομένων και επισκεπτών. Θα δούμε όλες τις παραμέτρους που πρέπει να εξετάζονται για κάθε μουσείο με σκοπό την ασφάλεια των ανθρώπων που βρίσκονται μέσα σε αυτό.

Θα εξεταστεί κάθε περίπτωση πιθανού κινδύνου ξεχωριστά, μέσα από το εκάστοτε νομικό πλαίσιο και θα κωδικοποιηθούν οι απαιτήσεις από πλευράς σχεδιασμού χώρων και από πλευράς ανθρωπίνων δραστηριοτήτων.

Ορισμοί

Στο συγκεκριμένο κομμάτι θα επεξηγηθούν κάποιοι ορισμοί με στόχο να περιγράψουμε και να οριοθετήσουμε την έννοια των παρακάτω λέξεων, αναφέροντας τις βασικές τους ιδιότητες. Η επεξήγηση αυτή είναι αρκετά σημαντική διότι οι παρακάτω έννοιες θα αναφερθούν αρκετές φορές στο κείμενο, οπότε η κατανόηση τους είναι απαραίτητη.

Εργαζόμενος: Κάθε πρόσωπο που απασχολείται από έναν εργοδότη με οποιαδήποτε σχέση εργασίας, συμπεριλαμβανομένων των ασκούμενων αλλά και των μαθητευόμενων.

Επισκέπτης μουσείου: Κάθε πρόσωπο που εισέρχεται στον χώρο του μουσείου προκειμένου να δει τα εκθέματα που βρίσκονται στον χώρο αυτό.

Τόπος εργασίας: Κάθε χώρος όπου βρίσκονται ή μεταβαίνουν οι εργαζόμενοι εξ αιτίας της εργασίας τους και που είναι κάτω από τον έλεγχο του εργοδότη.

Μουσείο: Σύμφωνα με τον επίσημο ορισμό του ICOM (International Council of Museums) μουσείο είναι «ένα μόνιμο ίδρυμα, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, στην υπηρεσία της κοινωνίας και της ανάπτυξής της, ανοικτό στο κοινό, που έχει ως έργο του τη συλλογή, τη μελέτη, τη διατήρηση, τη γνωστοποίηση και την έκθεση τεκμηρίων του ανθρώπινου πολιτισμού και περιβάλλοντος, με στόχο τη μελέτη, την εκπαίδευση και την ψυχαγωγία» (ICOM,1946).

Πρόληψη: Το σύνολο των διατάξεων ή μέτρων που λαμβάνονται ή προβλέπονται καθ' όλα τα στάδια της δραστηριότητας της επιχείρησης, με στόχο την αποφυγή ή τη μείωση των κινδύνων.

Τεχνικός Ασφαλείας (Τ.Α.): Είναι ο βασικός σύμβουλος του εργοδότη, σχετικά με θέματα που αφορούν την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων, όπως επίσης είναι υπεύθυνος και για την πρόληψη των εργατικών ατυχημάτων. Το έργο του στην ουσία είναι να επιβλέπει τις συνθήκες εργασίας. Πιο συγκεκριμένα, έχει αναλάβει κάποια συγκεκριμένα καθήκοντα που αφορούν κυρίως συμβουλευτικές αρμοδιότητες και υποχρεώσεις, οι οποίες και καθορίζονται από τις διατάξεις της ισχύουσας νομοθεσίας (Μουσείο Ακρόπολης, 2009).

Γιατρός εργασίας: Είναι το Θεσμικό όργανο που έχει προβλεφθεί από την νομοθεσία για την Ασφάλεια και την Υγεία στην εργασία όσο και για την επίβλεψη της υγείας των εργαζομένων. Οι αρμοδιότητες που έχει είναι κυρίως συμβουλευτικές. Παρέχει κυρίως υποδείξεις και συμβουλές στον εργοδότη, στους εργαζόμενους και στους εκπροσώπους τους, σχετικά με τα μέτρα που θα πρέπει να λαμβάνονται για τη σωματική και ψυχική υγεία των εργαζομένων (Μουσείο Ακρόπολης, 2009).

Μέσα (ή εξοπλισμός) ατομικής προστασίας ΜΑΠ: Είναι κάθε εξοπλισμός τον οποίο ο εργαζόμενος, ο ασκούμενος αλλά και ο μαθητευόμενος είναι υποχρεωμένος να φορά ή να έχει μαζί του την ώρα της εργασίας προκειμένου να προφυλάσσεται από έναν ή περισσότερους κινδύνους, για την ασφάλεια και την υγεία του, όπως επίσης και κάθε συμπλήρωμα ή εξάρτημα του εξοπλισμού αυτού που χρειάζεται για τον σκοπό αυτό (Μάρκου Ε.,2020).

Πληθυσμός κτιρίου, ορόφου ή χώρου ή δομικού έργου: Καλείται ο μέγιστος αριθμός ατόμων που επιτρέπεται από τον παρόντα κανονισμό να βρίσκονται μέσα στο κτίριο / χώρο (Κτιριοδομικός Κανονισμός, 2010).

Φυσική ή κανονική όδευση: Είναι η συνεχής και η συντομότερη χωρίς εμπόδια πορεία που ακολουθεί ένα άτομο για την μετάβαση του από ένα σημείο προς ένα άλλο (Κτιριοδομικός Κανονισμός, 2010).

Όδευση διαφυγής: Είναι η φυσική ή κανονική όδευση για την διαφυγή ενός ή πολλών ατόμων από οποιοδήποτε σημείο ενός κτιρίου προς κάποιο κοινόχρηστο χώρο του οικισμού (Κτιριοδομικός Κανονισμός, 2010).

Άμεσος φυσικός αερισμός χώρου: Είναι ο φυσικός αερισμός οπου προέρχεται από ανοίγματα του χώρου , που επικοινωνούν αμέσως με το ύπαιθρο ή τον ημιυπαίθριο χώρο, χωρίς την παρεμβολή άλλου κλειστού χώρου (Κτιριοδομικός Κανονισμός, 2010).

Έμμεσος φυσικός αερισμός χώρου: Είναι ο φυσικός αερισμός που προέρχεται από ανοίγματα προς άλλο χώρο του κτηρίου ή από διατάξεις φυσικού ελκυσμού (Κτιριοδομικός Κανονισμός, 2010).

Τεχνητός αερισμός κτιρίου ή χώρου: Είναι ο αερισμός που προέρχεται από μηχανικές εγκαταστάσεις (Κτιριοδομικός Κανονισμός, 2010).

Χώροι υψηλού βαθμού κινδύνου: Είναι ένας ή πολλοί συγκεκριμένοι χώροι ενός κτιρίου, του οποίου τα περιεχόμενα παρουσιάζουν μεγάλη αναφλεξιμότητα, ταχύτητα επιφανειακής εξάπλωσης της φλόγας και έλκυση της θερμότητας ή παράγουν πολλά τοξικά αέρια με μεγάλο κίνδυνο έκρηξης (Κτιριοδομικός Κανονισμός, 2010).

Τετραγωνικά μέτρα καθαρού εμβαδού δαπέδου: Είναι ο συνολικός αριθμός των τετραγωνικών μέτρων ενός χώρου, χωρίς τον υπολογισμό χωρισμάτων ή τοίχων.

Τετραγωνικά μέτρα μικτού εμβαδού δαπέδου: Είναι ο συνολικός αριθμός των τετραγωνικών μέτρων ενός χώρου, με τον υπολογισμό των χωρισμάτων ή τοίχων.

Αδιέξοδο: Είναι η περιοχή ή ο κοινόχρηστος διάδρομος ενός ορόφου, ο οποίος δεν οδηγεί σε κάποια έξοδο κινδύνου, το οποίο έχει ως αποτέλεσμα το άτομο το οποίο βρίσκεται σε αυτή την θέσει θα πρέπει να διατρέξει προς την αντίθετη κατεύθυνση αυτής της διαδρομής με σκοπό να διαφύγει (Κανονισμός Πυροπροστασίας Κτιρίων, 2018).

Αίθριο: Είναι το τμήμα του οικοπέδου ή του κτιρίου το οποίο στεγασμένο και μη δεν αποτελεί κλειστό φρεάτιο κάποιου στοιχείου κατακόρυφης επικοινωνίας του κτιρίου (κλίμακες, ανελκυστήρας), ούτε διέλευση κάποιου είδους ηλεκτρομηχανικών εγκαταστάσεων (Κανονισμός Πυροπροστασίας Κτιρίων, 2018). Άκαυστο δομικό υλικό: Είναι το υλικό το οποίο είναι χαμηλού βαθμού αναφλεξιμότητας (Κανονισμός Πυροπροστασίας Κτιρίων, 2018).

Ανελκυστήρας πυροσβεστών: Είναι ένα είδος ανελκυστήρα το οποίο είναι ειδικά κατασκευασμένος να χρησιμοποιείται μόνο από τους πυροσβέστες σε περίπτωση πυρκαγιάς (Κανονισμός Πυροπροστασίας Κτιρίων, 2018).

Πυρομόνωση (Αντίδραση στην δίοδο της θερμότητας): Είναι η ικανότητα ενός δομικού υλικού, το οποίο όταν εκτίθεται σε φωτιά από την μία πλευρά, να περιορίζει την άνοδο της θερμοκρασίας από την πλευρά που δεν βρίσκεται σε επαφή με την φωτιά για ένα χρονικό διάστημα (Κανονισμός Πυροπροστασίας Κτιρίων, 2018).

Απροστάτευτη όδευση διαφυγής: Είναι το πρώτο τμήμα μίας όδευσης διαφυγής το οποίο περιβάλλεται από δομικά στοιχεία χωρίς ειδικές απαιτήσεις πυραντίστασης, το οποίο και καταλήγει σε μία έξοδο κινδύνου (Κανονισμός Πυροπροστασίας Κτιρίων, 2018).

Έξοδος κινδύνου: Είναι το άνοιγμα εισόδου σε μία πυροπροστατευμένη όδευση διαφυγής ή αλλιώς οδηγεί κατευθείαν σε κάποιον υπαίθριο ασφαλή χώρο (Κανονισμός Πυροπροστασίας Κτιρίων, 2018).

Εξωτερικός διάδρομος διαφυγής: Είναι ο διάδρομος του οποίου η μία τουλάχιστον επιφάνεια είναι ανοιχτή, ακόμα και αν περιέχει στηθαίο, προς το ύπαιθρο (Κανονισμός Πυροπροστασίας Κτιρίων, 2018).

Εξωτερικό κλιμακοστάσιο: Κλιμακοστάσιο του οποίου η μία τουλάχιστον πλευρά είναι ανοιχτή προς το ύπαιθρο (Κανονισμός Πυροπροστασίας Κτιρίων, 2018).

Ενεργητική πυροπροστασία: Αποκαλούμε τα μέσα της πυροπροστασίας που βρίσκονται σε ένα κτίριο και τα οποία έχουν ως στόχο την έγκαιρη ανίχνευση της φωτιάς και την προειδοποίηση για την έναρξή της, όπως επίσης και για την έγκαιρη αντιμετώπισή της προτού αυτή χαρακτηριστεί ως ανεξέλεγκτη (Κανονισμός Πυροπροστασίας Κτιρίων, 2018).

Επικίνδυνος χώρος: Είναι ο χώρος ο οποίος είναι υψηλού βαθμού κινδύνου σε ένα κτίριο, δηλαδή έχει αυξημένο κίνδυνο έναρξης φωτιάς (Κανονισμός Πυροπροστασίας Κτιρίων, 2018).

Θεωρητικός πληθυσμός: Είναι ο υπολογισμός των ατόμων που βρίσκονται ταυτόχρονα σε έναν χώρο, βάσει του οποίου υπολογίζονται ποια είναι τα κατάλληλα μέτρα και τα κατάλληλα μέσα πυροπροστασίας που πρέπει να ληφθούν. Ο υπολογισμός αυτός γίνεται με βάση την χρήση του χώρου και των καθαρών επιφανειών (Κανονισμός Πυροπροστασίας Κτιρίων, 2018).

Οριζόντια έξοδος: Είναι η έξοδος κατά την οποία υπάρχει δυνατότητα διαφυγής από ένα πυροδιαμέρισμα προς ένα άλλο, το οποίο μπορεί να βρίσκεται στον ίδιο όροφο γειτονικού κτηρίου το οποίο βρίσκεται στην ίδια περίπτωση στάθμη (Κανονισμός Πυροπροστασίας Κτιρίων, 2018).

Όροφος: Καλείται το τμήμα του κτιρίου το οποίο διαχωρίζεται καθ' ύψος από διαδοχικά δάπεδα τα οποία μεταξύ τους έχουν ελάχιστη απόσταση (Κανονισμός Πυροπροστασίας Κτιρίων, 2018).

Όροφος εκκένωσης: Είναι ο όροφος ο οποίος περιλαμβάνει τις τελικές εξόδους οι οποίες και οδηγούν σε κάποιον ασφαλή υπαίθριο χώρο. Σημαντικό είναι να αναφέρουμε πως με βάση τον κανονισμό κάθε κτίριο στο οποίο συνωστίζεται καθ' όλη την διάρκεια της μέρας μεγάλος αριθμός ατόμων, είναι απαραίτητο να υπάρχει ένας όροφος εκκένωσης, ο οποίος σαφώς και ορίζεται στην μελέτη πυροπροστασίας, ακόμα και στο ενδεχόμενο που λόγω την μορφολογίας του εδάφους είναι δυνατή η εκκένωση ορόφων σε περισσότερα επίπεδα (Κανονισμός Πυροπροστασίας Κτιρίων, 2018).

Παθητική πυροπροστασία: Καλείται ο συνολικός αριθμός των μέτρων τα οποία και πρέπει να ληφθούν με σκοπό την εξασφάλιση της γρήγορης αλλά και ασφαλούς διαφυγής των ανθρώπων που βρίσκονται μέσα στο κτίριο στην περίπτωση πυρκαγιάς, επίσης την αποφυγή της κατάρρευσης του ίδιου του κτιρίου αλλά και την αποφυγή της πυρκαγιάς σε άλλους χώρους ή ακόμα και σε άλλα κτίρια (Κανονισμός Πυροπροστασίας Κτιρίων, 2018).

Παροχή όδευσης διαφυγής: Χρησιμοποιώντας αυτή την όδευση ο αριθμός των ατόμων, μπορεί έγκαιρα να διαφύγει σε περίπτωση που ξεσπάσει πυρκαγιά (Κανονισμός Πυροπροστασίας Κτιρίων, 2018).

Πολυώροφο κτίριο: Χαρακτηρίζεται το κτίριο το οποίο αποτελείται από περισσότερους από ένα ορόφους, είτε αυτοί είναι υπόγειοι είτε υπέργειοι (Κανονισμός Πυροπροστασίας Κτιρίων, 2018).

Πραγματική απόσταση απροστατέυτης όδευσης διαφυγής: Καλείται η πορεία η οποία θα διανύσει ένας άνθρωπος προκειμένου να διαφύγει σε περίπτωση που ξεσπάσει πυρκαγιά, από ένα τυχαίο σημείο ενός ορόφου μέχρι την πλησιέστερη έξοδο κινδύνου που θα συναντήσει (Κανονισμός Πυροπροστασίας Κτιρίων, 2018).

Πυραντίσταση: Είναι η αντίσταση στην φωτιά, η οποία πραγματοποιείται από την ικανότητα μιας κατασκευής ή ακόμα ενός δομικού στοιχείου να αντιστέκεται για ένα χρονικό διάστημα στην φωτιά (δείκτης πυραντίστασης), στα θερμικά αποτελέσματα μιας φωτιάς, χωρίς να έχουμε απώλεια της ευστάθειας και της ακεραιότητας στην δίοδο της θερμότητας (Κανονισμός Πυροπροστασίας Κτιρίων, 2018).

Πυροδιαμέρισμα: Χαρακτηρίζεται το τμήμα του κτιρίου ή ακόμα και ολόκληρο το κτίριο το οποίο περικλείεται από συγκεκριμένα δομικά στοιχεία τα οποία έχουν δείκτη πυραντίστασης. Το μέγεθος του πυροδιαμερίσματος υπολογίζεται με βάση τις εσωτερικές του διαστάσεις (Κανονισμός Πυροπροστασίας Κτιρίων, 2018).

Πυροθερμικό φορτίο: Καλείται το ποσό της θερμότητας το οποίο παράγεται από την καύση όλων των υλικών που εμπεριέχονται σε κάποιο χώρο (Κανονισμός Πυροπροστασίας Κτιρίων, 2018).

Πυροπροστατευμένη όδευση διαφυγής: Είναι το κλιμακοστάσιο, οι διάδρομοι και οι προθάλαμοι οι οποίοι περικλείονται από πυράντοχα δομικά υλικά, τα οποία έχουν προκαθορισμένο δείκτη πυραντίστασης (Κανονισμός Πυροπροστασίας Κτιρίων, 2018).

Σύστημα κατάσβεσης: Χαρακτηρίζεται το σύστημα το οποίο έχει σκοπό την σταθεροποίηση, την μείωση ακόμα και την εξάλειψη του ρυθμού εξάπλωσης της φωτιάς και της παραγωγής αερίων και θερμότητας (Κανονισμός Πυροπροστασίας Κτιρίων, 2018).

Σχεδιάγραμμα διαφυγής: Στην ουσία είναι το σχέδιο στο οποίο απεικονίζονται τα απαραίτητα στοιχεία για την διαφυγή, τις πληροφορίες της εκκένωσης, της διάσωσης και της πρώτης επέμβασης που θα πραγματοποιηθεί (Κανονισμός Πυροπροστασίας Κτιρίων, 2018).

Τελική Έξοδος: ονομάζεται η έξοδος κινδύνου που βρίσκεται στον όροφο εκκένωσης του κτιρίου, στην οποία καταλήγουν οι οδεύσεις διαφυγής και η οποία στη συνέχεια οδηγεί κατευθείαν εκτός του κτηρίου σε κάποιο ασφαλές υπαίθριο χώρο ο οποίος συνεχίζοντας καταλήγει σε κάποιο κοινόχρηστο χώρο του οικισμού (Κανονισμός Πυροπροστασίας Κτιρίων, 2018).

Χώροι κύριας χρήσης: Είναι οι χώροι οι οποίοι εξυπηρετούν τον λόγο για τον οποίο χρησιμοποιείται το συγκεκριμένο κτίριο. Σε αυτούς τους χώρους συνυπάρχει το μεγαλύτερο ποσοστό των ατόμων που βρίσκονται εσωτερικά του κτιρίου (Κανονισμός Πυροπροστασίας Κτιρίων, 2018).

Χώροι βοηθητικής χρήσης: Είναι οι χώροι οι οποίοι δεν προορίζονται για την εξυπηρέτηση της βασικής χρήσης του κτιρίου, όπως για παράδειγμα το κλιμακοστάσιο, οι διάδρομοι κυκλοφορίας, οι χώροι υγιεινής, οι αποθήκες, τα εργαστήρια (Κανονισμός Πυροπροστασίας Κτιρίων, 2018).

Χώρος προσωρινής παραμονής και καταφυγής ΑμεΑ: Χαρακτηρίζεται ο προστατευμένος προσβάσιμος χώρος αναμονής κατά τον οποίο μπορεί να παραμείνει ασφαλές ένα άτομο ΑμεΑ σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης, για ένα χρονικό διάστημα, μέχρι την ώρα της ασφαλούς απομάκρυνσής του. Συνήθως αυτός ο χώρος βρίσκεται σε μία πυροπροστατευμένη όδευση ή σε κάποιο προθάλαμο ενός ανελκυστήρα με συγκεκριμένες προδιαγραφές (Κανονισμός Πυροπροστασίας Κτιρίων, 2018).

Άτομα με αναπηρίες: Καλούνται όλα τα άτομα τα οποία έχουν μόνιμες ή έστω προσωρινές βλάβες, ανικανότητες, αναπηρίες ή ακόμα και ο συνδυασμός όλων των παραπάνω, τα οποία μπορεί να είναι εκ γενετής ή αλλιώς να έχουν προκληθεί από ψυχική ή νοητική στέρηση ή λόγω ατυχήματος (Λεβέντη Α. ,1986-1990).

Εμποδιζόμενα άτομα: Δεν είναι μόνο τα άτομα με αναπηρίες αλλά και τα άτομα τα οποία έχουν μειωμένες ικανότητες , όπως για παράδειγμα ηλικιωμένοι, έγγειες, άτομα με ασυνήθεις σωματικές διαστάσεις και όσοι χρησιμοποιούν αμαξίδιο (Λεβέντη Α., 1986-1990).

Κώδικας BRAILLE (Μπράιγ): Καλείται το σύστημα γραφής και ανάγνωσης των τυφλών (Κώδικας Μπράιγ)

Κεφάλαιο 1: Πυροπροστασία

1.1 Εισαγωγή:

Σε έναν μουσειακό χώρο στον οποίο συνυπάρχουν πολλοί άνθρωποι ταυτοχρόνως, υπάρχει η πιθανότητα να προκληθεί πυρκαγιά ή και κάποιου είδους έκρηξη όταν δημιουργηθούν οι κατάλληλες συνθήκες. Για να μη συμβεί αυτό, αλλά και στην περίπτωση που θα πρέπει να αντιμετωπιστεί μία τέτοια κατάσταση, είναι απαραίτητες οι υποδομές ώστε να σβήσει γρήγορα. Για να αποφύγουμε μία πρέπει να εμποδιστεί η συνύπαρξη τριών παραγόντων, που αποτελούν το γνωστό «τρίγωνο της φωτιάς». Οι παράγοντες αυτοί είναι η καύσιμη ύλη, η θερμότητα η οποία διατηρεί υψηλή τη θερμοκρασία και τέλος το οξυγόνο.

Η θερμοκρασία που απαιτείται για να ξεκινήσει και να διατηρηθεί μία φωτιά εξαρτάται από το καύσιμο υλικό, το σημείο που θα ξεκινήσει και τέλος η θερμοκρασία ανάφλεξης. Ιδιαίτερα όσον αφορά τα εύφλεκτα υγρά και αέρια, για να ξεκινήσει μία φωτιά θα πρέπει οι ατμοί του εύφλεκτου υγρού ή αερίου να βρίσκονται σε κατάλληλη συγκέντρωση στον αέρα χώρου στον οποίο βρίσκονται.

Συνήθως για να ξεκινήσει μία φωτιά απαιτείται μία πηγή ανάφλεξης. Υπάρχουν βέβαια και πολλές περιπτώσεις όπου μπορεί στην κατάλληλη θερμοκρασία και γενικότερα συνθήκες να υπάρξει και αυτανάφλεξη, χωρίς δηλαδή τη εισβολή εξωτερικής φλόγας.

Όταν η καύση εξελίσσεται με γρήγορο ρυθμό, όπως για παράδειγμα όταν υπάρχει μεγάλη συγκέντρωση ατμών σε έναν χώρο ή όταν το εύφλεκτο υλικό βρίσκεται σε περιορισμένο χώρο αντί για απλή φωτιά, σε αυτή την περίπτωση μπορεί να προκληθεί μέχρι και έκρηξη (Γεωργιάδου Ε.,2018).

Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο θα δούμε μία συνοπτική αναφορά σε βασικά ζητήματα που σχετίζονται με την πρόληψη αλλά και την αντιμετώπιση της πυρκαγιάς σε όλους τους χώρους του μουσείου, μέσα από τις βασικές νομοθετικές διατάξεις, καθώς μια πυρκαγιά ή μια έκρηξη αποτελεί πηγή σοβαρών κινδύνων για τον άνθρωπο, οι οποίοι οφείλονται στην συνύπαρξη υψηλών θερμοκρασιών, στη μείωση της περιεκτικότητας του αέρα σε οξυγόνο, τον καπνό και τα αέρια που εκπέμπονται από την καύση, την κατάρρευση των δομικών κατασκευών και πολλών ακόμα.

Σκοπός του κανονισμού της Πυροπροστασίας των κτιρίων στην Ελλάδα που θα εξετάσουμε, καθορίζει τα μέτρα αλλά και τις απαιτήσεις που πρέπει να λαμβάνονται υπόψιν στα μουσεία έχοντας ως κύριο στόχο να προστατεύεται η ανθρώπινη ζωή και υγεία των ατόμων που βρίσκονται ήδη στον χώρο είτε ως επισκέπτες, είτε ως εργαζόμενοι, όπως επίσης εξίσου σημαντικό είναι να εμποδίζεται η γρήγορη εξάπλωση της φωτιάς από τον χώρο που ξεκίνησε προς τους άλλους χώρους του μουσείου, ή και ακόμα να αποτρέπεται η μετάδοση της φωτιάς ακόμα και στα κτίρια που βρίσκονται δίπλα.

Για να πετύχουμε τον σκοπό αυτό απαραίτητος είναι ο συνδυασμός των κατάλληλων παραγόντων, δηλαδή ο κατάλληλος σχεδιασμός του κτηρίου όπου στεγάζεται ένα μουσείο αλλά και των επιμέρους χώρων του, η εγκατάσταση σύγχρονων μέσων και συστημάτων με την κατάλληλη επιλογή του εξοπλισμού και γενικότερα των υλικών που θα χρησιμοποιηθούν, τέλος την οργάνωση και εκπαίδευση των ανθρώπων που εργάζονται στο μουσείο.

Θα εξετάσουμε όλα τα μέτρα τα οποία θα συμβάλουν στο να προστατευτεί το μουσείο σαν κτίριο από το ενδεχόμενο κατάρρευσης λόγω της φωτιάς, όπως επίσης και τα μέτρα τα οποία θα προστατεύσουν τα άτομα που βρίσκονται μέσα στο μουσείο το χρονικό περιθώριο που απαιτείται για την εκκένωσή του.

1.2 Επιπτώσεις

Οι επιπτώσεις μίας πυρκαγιάς είναι αρκετά βλαβερές με ενδεχόμενο να είναι και μοιραίες για τον άνθρωπο, καθώς οι υψηλές θερμοκρασίες μπορούν να επιδράσουν άμεσα σε περιπτώσεις επαφής με τη φωτιά με σοβαρός κίνδυνος ανάφλεξης των ρούχων αλλά και εγκαυμάτων επιφανειακού (πρώτου) βαθμού ακόμα και εγκαυμάτων τετάρτου βαθμού, τα οποία μπορεί να οδηγήσουν σε θάνατο. Εκτός αυτού η υψηλή θερμοκρασία προκαλεί αφυδάτωση, δηλαδή εξάτμιση του νερού από τον οργανισμό το οποίο είναι κύριο στοιχείο του ανθρώπινου σώματος. Γενικότερα η επαφή με θερμές αέριες μάζες μπορεί να προκαλέσει υπερθερμία, αφυδάτωση, εγκαύματα, όπως επίσης αναπνευστικά, καρδιακά προβλήματα, και πολλά άλλα. Κατά τη διάρκεια μίας πυρκαγιάς καταναλώνεται η μεγαλύτερη ποσότητα οξυγόνου, με αποτέλεσμα να προκαλέσει αίσθηση πνιγμού, το οποίο είναι ένα από τα συμπτώματα της ασφυξίας που εν τέλει πολλές φορές καταλήγει σε θάνατο.

Ένα ακόμα στοιχείο που μπορεί να επηρεάσει τον κόσμο που βρίσκεται εσωτερικά του κτηρίου, αλλά κυρίως τους εργαζομένους στους χώρους των εργαστηρίων, είναι τα καυσαέρια. Τα καυσαέρια αποτελούνται συνήθως από ορατά κατάλοιπα της καύσης που και από διάφορες χημικές ενώσεις, τα οποία και χαρακτηρίζονται με τον όρο «καπνός». Πιο συγκεκριμένα καπνός είναι τα αιωρούμενα σωματίδια άνθρακα και πίσσας. Οι επιπτώσεις στον ανθρώπινο οργανισμό από τα καυσαέρια, είναι αρκετά βλαβερές. Οφείλονται στην συσσώρευση αιθάλης στους πνεύμονες, αλλά και στην παραγωγή μονοξειδίου του άνθρακα, τον οποίο αν τον εισπνεύσει κάποιος ακόμα και για λίγα λεπτά της ώρας είναι ιδιαίτερα βλαβερό και μπορεί να προκαλέσει μέχρι και θάνατο. Εκτός αυτού και η παραγωγή διοξειδίου του άνθρακα μπορεί να προκαλέσει ασφυξία επειδή εξουδετερώνει το οξυγόνο.

Από μία πυρκαγιά δεν επηρεάζεται μόνο άμεσα ο άνθρωπος αλλά και έμμεσα. Πιο συγκεκριμένα, εξαιτίας των υψηλών θερμοκρασιών που αναπτύσσονται, καταστρέφονται σε μεγάλο βαθμό τα φέροντα δομικά στοιχεία των κτιρίων το οποίο μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα να προκληθούν καταρρεύσεις και οι συνέπειες να είναι αρκετά σοβαρές κυρίως για τους ανθρώπους που βρίσκονται εντός του κτιρίου. Αρκετές είναι οι περιπτώσεις εκρήξεων στις οποίες είναι πολύ πιθανόν να υπάρξουν σοβαροί τραυματισμοί, ακόμα και θάνατοι από το ωστικό κύμα καθώς και από θραύσματα που θα εκτοξευτούν.

Τέλος, οι υλικές ζημιές εξαιτίας μίας πυρκαγιάς σε ένα μουσείο είναι σίγουρα καταστροφικές προς το υλικό περιεχόμενο το οποίο βρίσκεται μέσα στο μουσείο και είναι ιδιαίτερα μεγάλης αξίας, όπως επίσης και τον εξοπλισμό αλλά και των φερόντων στοιχείων του κτιρίου, το οποίο μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την τελική αχρήστευση ή ακόμα και κατάρρευση του.

1.3 Μέτρα πρόληψης και πυροπροστασίας (Παθητική και Ενεργητική):

Παθητική Πυροπροστασία:

Χρησιμοποιώντας τον όρο Παθητική Πυροπροστασία, εννοούμε τα μέτρα που έχουν ληφθεί από την κατασκευή του κτιρίου όπου στεγάζεται το μουσείο με σκοπό να εξασφαλίσουν την έγκαιρη και ασφαλή διαφυγή των ατόμων από το κτίριο σε περίπτωση πυρκαγιάς, αλλά και την αποφυγή μετάδοσης της από τον ένα χώρο στον άλλο. Μερικά μέτρα είναι η δημιουργία πυροδιαμερισμάτων, οδεύσεων διαφυγής, και εξόδων κινδύνου(Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, 2012).

Η δημιουργία των οδεύσεων διαφυγής σκοπό έχουν την επίτευξη της ασφαλούς και γρήγορης εκκένωσης των ανθρώπων που βρίσκονται στον χώρο του μουσείου, σε περίπτωση που εκδηλωθεί πυρκαγιά.

Οι οδεύσεις διαφυγής (διαστάσεις και θέση) καθορίζονται γενικά από τις ανάγκες των ανθρώπων που βρίσκονται στο κτίριο, αλλά και από το είδος του κτιρίου, όπου στην προκειμένη περίπτωση είναι το μουσείο, ένας χώρος όπου καθημερινά συνυπάρχουν άτομα όλων των ηλικιών και με διαφορετικές ανάγκες, επισκέπτες είτε εργαζόμενοι. Σημαντικό χαρακτηριστικό των οδεύσεων διαφυγής, να είναι σαφώς αντιληπτές και προσβάσιμες από όλους.

Στις περιπτώσεις όπου μιλάμε για τους χώρους των εκθεμάτων ή των αμφιθεάτρων που τυχόν μπορεί να έχει ένα μουσείο, δηλαδή τους χώρους συνάθροισης κοινού, θα πρέπει να καλύπτονται οι ακόλουθες απαιτήσεις. Αρχικά θα πρέπει σύμφωνα με τον κανονισμό πυροπροστασίας των κτιρίων στην Ελλάδα (Προεδρικό διάταγμα Υπ' αριθμ.41) ο θεωρητικός πληθυσμός να μην ξεπερνάει τον αριθμό των 50 ατόμων (Κανονισμός Πυροπροστασίας Κτιρίων, 2018), η επικοινωνία μεταξύ του κύριου χώρου και του χώρου πρόσβασης δεν θα πρέπει να παρεμβάλλεται από κάποιον διάδρομο και η πρόσβαση να είναι άμεση. Επίσης σύμφωνα με τον Κανονισμό πυροπροστασίας των κτιρίων στην Ελλάδα (Προεδρικό διάταγμα Υπ' αριθμ. 41) (Κανονισμός Πυροπροστασίας Κτιρίων, 2018), στους χώρους αυτούς επιτρέπεται ένα άτομο ανά 1,40 τετραγωνικά μέτρα δαπέδου.

Αντιθέτως στην περίπτωση όπου αναφερόμαστε στον χώρο του μουσείου, όπου υπάρχει συνάθροιση ατόμων οι οποίοι βρίσκονται σε συγκεκριμένες θέσεις, όπως για παράδειγμα αμφιθέατρα ή κάποιος χώρος εκδηλώσεων, υπολογίζεται σύμφωνα με τον Κανονισμό πυροπροστασίας των κτιρίων του προεδρικού διατάγματος Υπ' αριθμ. 41, επιτρέπεται ένα άτομο ανά 0,65 τετραγωνικά μέτρα δαπέδου ή αλλιώς ένα άτομο ανά κάθισμα. Στην περίπτωση που υπάρχουν συνεχή καθίσματα (πάγκοι) επιτρέπεται ένα άτομο ανά 0,45 μέτρα μήκους του καθίσματος. (Κανονισμός Πυροπροστασίας Κτιρίων, 2018).

Στους χώρους όπου στεγάζονται τα γραφεία, γραμματείες ή τα εργαστήρια σύμφωνα με τον Κανονισμό πυροπροστασίας των κτιρίων του προεδρικού διατάγματος Υπ' αριθμ. 41 επιτρέπεται ένα άτομο ανά 6 τετραγωνικά μέτρα δαπέδου (Κανονισμός Πυροπροστασίας Κτιρίων, 2018).

Τέλος, στους χώρους αποθήκευσης σύμφωνα με τον Κανονισμό πυροπροστασίας των κτιρίων του προεδρικού διατάγματος Υπ' αριθμ. 41 επιτρέπεται ένα άτομο ανά 50 τετραγωνικά μέτρα δαπέδου.

Ως δάπεδο στην συγκεκριμένη περίπτωση χαρακτηρίζεται το καθαρό εμβαδόν δαπέδου, χωρίς να υπολογίζουμε τα σταθερά έπιπλα ή τα εκθέματα (Κανονισμός Πυροπροστασίας Κτιρίων, 2018).

Ο τρόπος που είναι σχεδιασμένες οι οδεύσεις διαφυγής πρέπει να είναι πάντα ο ίδιος, και πιο συγκεκριμένα να αποτελείται από την απροστάτευτη όδευση διαφυγής στην συνέχεια να ακολουθεί η πυροπροστατευμένη όδευση διαφυγής η οποία να καταλήγει στην οριζόντια όδευση η οποία και οδηγεί στην τελική έξοδο (Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, 2012).

Αναλυτικότερα με τον όρο απροστάτευτη όδευση διαφυγής εννοούμε την πορεία που ακολουθεί ένας άνθρωπος που βρίσκεται σε ένα τυχαίο σημείο στον χώρο του μουσείου, μέχρι να φτάσει σε έναν χώρο στον οποίο θα είναι ασφαλής. Αυτός ο χώρος μπορεί να είναι είτε μία έξοδος η οποία θα οδηγεί στον υπαίθριο χώρο, είτε μία έξοδος κινδύνου σε κάποιον όροφο ή αλλιώς μία οριζόντια έξοδος.

Συνήθως είναι μια οριζόντια διαδρομή, στην οποία υπάρχει πιθανότητα και να περιβάλλεται από κάποιο κλιμακοστάσιο το οποίο είναι απροστάτευτο, έναν υπαίθριο χώρο ή ακόμα και μία βεράντα (Κανονισμός Πυροπροστασίας Κτιρίων, 2018).

Αντίστοιχα, η πυροπροστατευμένη όδευση διαφυγής είναι η συνέχεια της απροστάτευτη όδευση διαφυγής, από την οποία ένας άνθρωπος διέρχεται από μία έξοδο κινδύνου και οδηγεί σε μία έξοδο στο επίπεδο του ορόφου εκκένωσης. Όλο αυτό το τμήμα περιβάλλεται από δομικά υλικά τα οποία έχουν υψηλό δείκτη πυραντίστασης, δηλαδή είναι πυροπροστατευμένο.

Συνήθως αποτελείται από κλιμακοστάσια τα οποία είναι πυροπροστατευμένα όπως επίσης και πυροπροστατευμένους θαλάμους. Σημαντικό είναι να τονίσουμε πως η χρήση κυλιόμενων κλιμάκων δεν επιτρέπεται, όπως επίσης απαγορεύεται και η χρήση ανελκυστήρων, με σκοπό την αποφυγή εγκλωβισμού σε περίπτωση διακοπής του ηλεκτρικού ρεύματος ή οποιασδήποτε επιπλοκής (Κανονισμός Πυροπροστασίας Κτιρίων, 2018).

Το τελευταίο στάδιο της πορείας που θα ακολουθήσει ένας άνθρωπος είναι η οριζόντια όδευση διαφυγής προς την τελική έξοδο, η οποία είναι η συνέχεια των πυροπροστατευμένων οδύσεων διαφυγής από τους υπόγειους και τους υπέργειους ορόφους του μουσείου προς τον όροφο εκκένωσης με κατεύθυνση την τελική ή τις τελικές εξόδους του. Η οριζόντια όδευση διαφυγής πρέπει να είναι και αυτή πυροπροστατευμένη και όσο το δυνατόν πιο σύντομη η διαδρομή και ευθεία. Στην περίπτωση που υπάρχουν κοινόχρηστα κλιμακοστάσια τα οποία συνεχίζονται κάτω από τον όροφο εκκένωσης, θα πρέπει με κατάλληλες πόρτες να αποκόπτονται, χωρίς βέβαια να εμποδίζουν την πορεία ή να μειώσουν το πλάτος, με σκοπό να μην δημιουργηθεί σύγχυση όσον αφορά την πορεία που θα πρέπει να ακολουθήσουν για να βρεθούν στην τελική έξοδο (Κανονισμός Πυροπροστασίας Κτιρίων, 2018).

Οι τελικοί εξοδοί ή εξοδος είναι σημαντικό να είναι τοποθετημένες σε θέσεις με σκοπό η κατεύθυνση διαφυγής προς το υπαίθριο να είναι σαφής απ' όλους, και να οδηγούν με ασφάλεια μακριά από το μέρος που υπάρχει η φωτιά. Εκτός αυτού πρέπει το εξωτερικό τμήμα της τοιχοποιίας του κτιρίου που οριοθετεί την όδευση, να έχει δείκτη πυραντίστασης τουλάχιστον 30 λεπτών, όπως επίσης και στο ενδεχόμενο όπου υπάρχουν κουφώματα, θα πρέπει και αυτά να έχουν δείκτη πυραντίστασης τουλάχιστον 15 λεπτών σύμφωνα με τον κανονισμό πυροπροστασίας των κτιρίων στην Ελλάδα (Προεδρικό διάταγμα Υπ' αριθμ.41) (Κανονισμός Πυροπροστασίας Κτιρίων, 2018).

Με την ολοκλήρωση της πορείας αυτής επιτυγχάνεται η απομάκρυνση των ανθρώπων προς το εξωτερικό του κτιρίου εξασφαλίζοντας έτσι την υγεία και την ασφάλεια τους.

Ενεργητική πυροπροστασία:

Χρησιμοποιώντας τον όρο Ενεργητική Πυροπροστασία εννοούμε τα μέσα πυροπροστασίας που πρέπει να εγκαθίσταται αμέσως αφού κατασκευαστεί το μουσείο, με σκοπό την έγκαιρη εξακρίβωση της φωτιάς σε κάποιον χώρο αλλά και την άμεση αντιμετώπισή της πριν χαρακτηριστεί ανεξέλεγκτη. Τα μέτρα πυροπροστασίας που πρέπει να διαθέτουν τα μουσεία στην Ελλάδα είναι η δημιουργία ενός μόνιμου υδροδοτικού πυροσβεστικού δικτύου, ένα αυτόματο σύστημα πυρανίχνευσης στους χώρους με μεγάλη επικινδυνότητα και όπου απαιτείται, αυτόματο σύστημα κατάσβεσης ολικής κατάκλισης ή αλλιώς τοπικής εφαρμογής, αυτόματο σύστημα ανίχνευσης καπνού, όπως επίσης και σύστημα χειροκίνητης αναγγελίας πυρκαγιάς, πυροσβεστήρες, συγκρότηση ομάδων πυροπροστασίας και εκπαίδευση του προσωπικού (Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, 2012). Τέλος, απαραίτητος είναι και ο φωτισμός ασφαλείας, η σήμανση ασφαλείας και τα σχεδιαγράμματα διαφυγής.

Πιο αναλυτικά, μιλώντας για τα συστήματα πυρανίχνευσης, υπάρχει το αυτόματο σύστημα το οποίο πρέπει να καλύπτει όλους τους χώρους του μουσείου, όπως επίσης και με την ενεργοποίηση του θα πρέπει αυτομάτως να γίνεται άνοιγμα του κουφώματος εξαερισμού στον τελευταίο όροφο του μουσείου σε μέρος που θα υπάρχει κοντά κλιμακοστάσιο αλλά και άνοιγμα των διαφραγμάτων του εξαερισμού (Κανονισμός Πυροπροστασίας Κτιρίων, 2018). Εκτός αυτού υπάρχει το χειροκίνητο σύστημα αναγγελία πυρκαγιάς, το αυτόματο σύστημα ανίχνευσης εύφλεκτων αερίων και το σύστημα πυρόσβεσης, το οποίο βλέπουμε να αποτελείται από διάφορων ειδών πυροσβεστήρες.

1.4 Είδη πυροσβεστήρων:

Σχετικά με τους πυροσβεστήρες, υπάρχουν διάφορα είδη τα οποία και εξυπηρετούν διαφορετικό σκοπό. Στους χώρους των μουσείων δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν όλα τα είδη καθώς εκτός από την ανθρώπινη ζωή σημασία έχει και να διασωθούν και τα εκθέματα, τα οποία βρίσκονται σε έκθεση, ή είναι στα εργαστήρια υπό συντήρηση ή αποθηκευμένα.

Εικ.2 - Ένας πυροσβεστήρας εγκλωβισμένης πίεσης κατασκευασμένος από την Amerex, (Πηγή: Πυροσβεστήρας-Wikipedia, 2005)

Συγκεκριμένα υπάρχουν οι φορητοί πυροσβεστήρες, οι οποίοι χωρίζονται σε δύο κατηγορίες, τους φορητούς ξηρής σκόνης (Βλ. Εικ.2) ή νερού και τους φορητούς πυροσβεστήρες διοξειδίου του άνθρακα.

Όσον αφορά φορητούς πυροσβεστήρες ξηρής σκόνης ή νερού, είναι οι πιο διαδεδομένοι επειδή μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την κατάσβεση των περισσότερων ειδών πυρκαγιών.

Είναι κατάλληλοι για πυρκαγιές που έχουν προκληθεί από ξύλο, χαρτί, ύφασμα, λάστιχο, πλαστικό, συνήθη απορρίμματα, εύφλεκτα υγρά, όπως για παράδειγμα βενζίνη, πετρέλαιο, βερνίκι και άλλα, επίσης από εύφλεκτα αέρια όπως για παράδειγμα το φυσικό αέριο. Οι πυροσβεστήρες ξηρής σκόνης περιέχουν σκόνη και πεπιεσμένο άζωτο και ανάλογα με την ποικιλία της σκόνης χωρίζονται σε δύο κατηγορίες. Η πρώτη κατηγορία εμπεριέχει όξινο ανθρακικό νάτριο ή όξινο ανθρακικό κάλιο. Είναι μη τοξικό, μη αγώγιμο ηλεκτρικά και μη διαβρωτικό. Μετά τη χρήση αφήνει ήπια κατάλοιπα, τα οποία είναι απαραίτητα να καθαρίζονται επιτόπου για την προκληθούν φθορές σε ευαίσθητα υλικά. Η δεύτερη κατηγορία εμπεριέχει δισόξινο φωσφορικό κάλιο, το οποίο είναι μία κίτρινη σκόνη ηλεκτρικά μη αγώγιμη, αλλά ελάχιστα διαβρωτική αν συνυπάρξει με υγρασία. Μετά τη χρήση της αφήνει κολλώδη κατάλοιπα τα οποία αν δεν καθαριστούν αμέσως μπορούν να προκαλέσουν ζημιά σε ηλεκτρικές συσκευές όπως επίσης και σε άλλα ευαίσθητα υλικά, γι' αυτό και δεν προτιμάται σε εκθεσιακούς χώρους το συγκεκριμένο είδος πυροσβεστήρα (Pyrellas,2017).

Όσον αφορά φορητούς πυροσβεστήρες διοξειδίου του άνθρακα (Βλ. Εικ.3), είναι απαραίτητη η τοποθέτησή τους σε χώρους ηλεκτρομηχανολογικών εγκαταστάσεων, οι οποίοι και θα πρέπει να έχουν απόσταση από τις ηλεκτρομηχανολογικές εγκαταστάσεις μέχρι 15 μέτρα και ο μικρότερος αριθμός πυροσβεστήρων σε τέτοιου είδους εγκαταστάσεις είναι τουλάχιστον δύο.

Εικ.3 - Πυροσβεστήρας CO₂ της Amerex 10lb, περίπου 1989, ΗΠΑ (Πηγή: Πυροσβεστήρας- Wikipedia, 2016)

Πιο αναλυτικά, περιέχουν διοξείδιο του άνθρακα υπό υψηλή πίεση. Στην ουσία σκοπός τους είναι να σβήνουν την πυρκαγιά αφαιρώντας της το οξυγόνο. Οι συγκεκριμένοι είναι ιδανικοί για τους χώρους των εργαστηρίων, διότι χρησιμοποιούνται εύφλεκτα υγρά και διαλύτες, όπως για παράδειγμα βερνίκια, κόλλες, ακετόνη κλπ. σε συνδυασμό με ηλεκτρικές συσκευές. Σε περιπτώσεις όπου δεν υπάρχει άλλος πυροσβεστήρας μπορούν να χρησιμοποιηθούν και για πυρκαγιές όπου θα χρησιμοποιούσαμε πυροσβεστήρες ξηράς σκόνης, αλλά σίγουρα με περιορισμένη αποτελεσματικότητα. Είναι ηλεκτρικά μη αγώγιμοι και το πλεονέκτημά τους είναι ότι δεν υπάρχουν κατάλοιπα μετά τη χρήση τους ,γι' αυτό και αποτελούν μια αρκετά καλή επιλογή για πυρκαγιές όπου υπάρχει ευαίσθητος εξοπλισμός όπως υπολογιστές, τηλεοράσεις και άλλες ηλεκτρικές συσκευές, και στην προκειμένη περίπτωση για εκθέματα (Pyrellas,2017).

Εικ.4 - Πυροσβεστήρας αφρού AFFF με έγκριση USCG, 2,5USgal (9,5l), (Πηγή : Πυροσβεστήρας - Wikipedia, 2009)

Όσον αφορά φορητούς πυροσβεστήρες αφρού (Βλ. Εικ. 4), τους χρησιμοποιούμε για την κατάσβεση πυρκαγιών όπου θα χρησιμοποιούσαμε πυροσβεστήρες ξηράς σκόνης. Ο αφρός σβήνει την πυρκαγιά δημιουργώντας ένα κάλυμμα πάνω από την εστία ώστε να μην μπορεί να επεκταθεί.

Μετά την χρήση καθαρίζεται με νερό χωρίς να αφήνει κατάλοιπα (Pyrellas, 2017), άρα το συγκεκριμένο είδος πυροσβεστήρα μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε εσωτερικούς χώρους στους οποίους δεν βρίσκονται εκθέματα, αλλά γραφεία, χώροι αναμονής, WC.

Εικ.5 - Τυπικοί βρετανικοί πυροσβεστήρες με CO₂ και νερό, (Πηγή: Πυροσβεστήρας - Wikipedia, 2007)

Εκτός αυτού υπάρχουν και οι πυροσβεστήρες νερού (Βλ. Εικ.5), όπως και οι πυροσβεστικές φωλιές που εκτοξεύουν νερό είναι κατάλληλοι για κατάσβεση μόνο πυρκαγιών που έχουν ξεκινήσει από υλικά όπως ξύλο, χαρτί, ύφασμα, λάστιχο, πλαστικό και απορρίμματα. Όσον αφορά τις πυροσβεστικές φωλιές θα πρέπει να είναι τοποθετημένες σε ασφαλή και κεντρικά σημεία των χώρων που προστατεύονται. Ο αριθμός των πυροσβεστικών φωλιών προκειμένου να καλύψουν όλα τα σημεία του προστατευόμενου χώρου, προκύπτει με τον υπολογισμό της ακτίνας των 30 μέτρων, που είναι το άθροισμα των μηκών του εύκαμπτου πυροσβεστικού σωλήνα 20 μέτρων και της βολής νερού 10 μέτρων (Fire security, 2004).

Οι πυροσβεστικές φωλιές πρέπει να αποτελούνται από ένα ερμάριο (ντουλάπι) από λαμαρίνα με ενισχυτικές νευρώσεις, διαστάσεων 0,80 x 0,80 x 0,22 mm (Βλ. Εικ.6). Το ερμάριο πρέπει να διαθέτει στηρίγματα για την τοποθέτηση του. Μια βάνα από ορείχαλκο, ένα κορμό με ημισύνδεσμο από ορείχαλκο, το οποίο να συνδέει την βάνα με τον πυροσβεστικό σωλήνα. Ένα διπλώτηρα από αλουμίνιο ή σίδηρο προκειμένου να δέχεται τυλιγμένο τον εύκαμπτο πυροσβεστικό σωλήνα.

Φυσικά ένα εύκαμπτο πυροσβεστικό σωλήνα από συνθετικές κατά προτίμηση ίνες, για να μην προσβάλλεται από την υγρασία και τα μικρόβια, με εσωτερική επένδυση ελαστικού ή εσωτερική και εξωτερική πλαστική επένδυση μεγάλης αντοχής.

Το μήκος του σωλήνα δεν θα πρέπει να είναι μεγαλύτερο από 20 μέτρα. Τέλος ένα να ακροφύσιο για να εκτοξεύει το νερό, από ανοξειδωτο και ανθεκτικό υλικό (Fire security, 2004).

Εικ.6 - Πυροσβεστική φωλιά (Πηγή: Προσωπική συλλογή, 2022)

Απαγορεύεται η χρήση πυροσβεστήρα νερού σε εύφλεκτα υγρά διότι οι φλόγες θα ενισχυθούν κάνοντας την πυρκαγιά μεγαλύτερη! Οι πυροσβεστήρες νερού λειτουργούν συνήθως με νερό και πεπιεσμένο αέρα. Θα πρέπει να χρησιμοποιούνται μόνο αν είμαστε σίγουροι ότι η φωτιά περιέχει συνήθη εύφλεκτα υλικά, όπως αυτά που προαναφέραμε. Εκτός αυτού δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται ποτέ σε περίπτωση ύπαρξης ηλεκτρικής τάσης στην περιοχή. Σε κάθε περίπτωση θα πρέπει αμέσως να κλείσει ο γενικός του ρεύματος πριν από τη χρήση. Άρα οι χώροι του μουσείου στους οποίους μπορούν να χρησιμοποιηθούν είναι οι εσωτερικοί κοινόχρηστοι χώροι, στους οποίους δεν βρίσκονται εκθέματα, αλλά γραφεία, χώροι αναμονής και WC.

Άλλο ένα σημαντικό κομμάτι, στο οποίο πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή είναι αυτό της εκπαίδευσης και της ενημέρωσης των εργαζομένων του μουσείου. Πιο συγκεκριμένα θα πρέπει όλοι εργαζόμενοι να είναι πλήρως ενημερωμένοι σε θέματα πυροπροστασίας, δηλαδή θα πρέπει να ξέρουν τον αριθμό και την θέση των πυροσβεστήρων (Βλ. Εικ.7), όπως επίσης και να γνωρίζουν το πώς χρησιμοποιούνται όλα τα είδη πυροσβεστήρα που πιθανόν θα βρίσκονται στον χώρο του μουσείου. Εξίσου σημαντικό είναι να υπάρχει οργάνωση και σχέδιο εκκένωσης από όλους του χώρους του μουσείου, θέτοντας τους εργαζόμενους υπεύθυνους να κατευθύνουν τους επισκέπτες αρχικά προς τις οδεύσεις διαφυγής και ύστερα προς τις εξόδους κινδύνου.

Εικ.7 - Ένας πυροσβεστήρας εγκλωβισμένης πίεσης κατασκευασμένος από την Amerex, (Πηγή: Πυροσβεστήρας-Wikipedia, 2012)

1.5 Σύστημα Εξαερισμού

Όσον αφορά τον χώρο των εργαστηρίων, των γραφείων και αποθηκών πολύ σημαντική είναι η τακτική συντήρηση, ο έλεγχος αλλά και επιθεώρηση όλων των εγκαταστάσεων αλλά και των μηχανισμών που υπάρχουν. Πιο συγκεκριμένα ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στους χώρους των εργαστηρίων διότι υπάρχουν αρκετές ηλεκτρικές συσκευές δίπλα σε εύφλεκτα υλικά.

Γι' αυτό λοιπόν θα πρέπει οι ηλεκτρικές συσκευές τις ώρες και τις μέρες που δεν λειτουργεί το μουσείο να τίθενται εκτός λειτουργίας. Εκτός αυτού, με την ύπαρξη των υλικών αυτών πολλές φορές κυρίως στα εργαστήρια μπορεί να προκληθούν αναθυμιάσεις, για τον λόγο αυτό ο σωστός εξαερισμός είναι ένα από τα πιο σημαντικά στοιχεία. Το σύστημα εξαερισμού θέλει ιδιαίτερη προσοχή καθώς υπάρχει κίνδυνος για την νόσο των λεγεωνάριων, η οποία είναι μια οξεία βακτηριακή λοίμωξη του αναπνευστικού, που εκδηλώνεται κυρίως με πνευμονία, υψηλό πυρετό, ρίγη, βήχα, κοιλιακά άλγη και διάρροια και προκαλεί ποσοστά θνησιμότητας 5%-30%.

Το θερμό κλίμα της χώρας μας σε συνδυασμό με τον τουρισμό, κυρίως τους θερινούς μήνες, καθιστά απαραίτητο τον έλεγχο και την ανάληψη μέτρων πρόληψης κατά της νόσου των λεγεωνάριων.

Μια έρευνα στοιχειοθετεί και εξακριβώνει τον κίνδυνο από την λεγιονέλλα μέσα από τα υδραυλικά συστήματα του κτιρίου. Οι υπεύθυνοι για την ανάληψη ουσιαστικής και τεχνικής δράσης είναι ο εργοδότης και ο μηχανικός συντήρησης (Θωμαδάκη, 2021).

1.6 Γενικές Απαιτούμενες ενέργειες:

Αρχικά πολύ σημαντική είναι η τακτική επιθεώρηση, έλεγχος και συντήρηση όλων των εγκαταστάσεων του μουσείου αλλά και των μηχανισμών που βρίσκονται μέσα σε αυτό. Εκτός αυτού θα πρέπει οι ηλεκτρικές συσκευές τις ώρες και τις μέρες που δεν λειτουργεί το μουσείο να είναι εκτός λειτουργίας.

Ακόμα θα πρέπει να τηρούνται οι αποστάσεις ασφαλείας των συσκευών θέρμανσης από τυχόν εύφλεκτα αντικείμενα και επιφάνειες .

Όσον αφορά τον προαύλιο χώρο του μουσείου θα πρέπει να γίνεται τακτικά και χωρίς καθυστερήσεις αποψίλωση και απομάκρυνση των ξερών χόρτων την ίδια κιόλας μέρα, καθώς και άλλων άχρηστων και εύφλεκτων υλικών.(Κανονισμός Πυροπροστασίας Κτιρίων, 2018).

Σημαντικό είναι επίσης στους χώρους αυτούς να υπάρχει ειδική σήμανση επικίνδυνων και εύφλεκτων υλικών (Βλ. Εικ.8), στους οποίους βέβαια θα απαγορεύεται και η είσοδος σε άτομα τα οποία δεν εργάζονται στις συγκεκριμένες θέσεις.

Εικ.8 - Διεθνές εικονόγραμμα που δηλώνει (σχετικά υψηλή) ευφλεκτότητα. (Πηγή : Ευφλεκτότητα-Wikipedia, 2008)

Στους χώρους αποθήκευσης των υλικών που μπορεί να υπάρχουν στα εργαστήρια, θα πρέπει να φυλάσσονται μακριά από θέσεις όπου γίνεται χρήση γυμνής φλόγας, από σημεία που προκαλούνται σπίθες ή γενικά είναι πηγές εκπομπής θερμότητας.

Οι θέσεις στις οποίες θα αποθηκευτεί κάποιο από αυτά τα υλικά, θα πρέπει να απέχουν τουλάχιστον 0,50 μέτρα από την οροφή του κτιρίου, προκειμένου να υπάρχουν λιγότερες πιθανότητες ανάφλεξης (Κανονισμός Πυροπροστασίας Κτιρίων, 2018).

Εκτός αυτού αρκετά σημαντική είναι η δημιουργία προϋποθέσεων σχετικά με την αποφυγή κάποιας τυχαίας πρόσμιξης υλικών, κατά την οποία όμως υπάρχει περίπτωση να δημιουργηθεί εξώθερμη αντίδραση η οποία μπορεί να εξελιχθεί σε πυρκαγιά ή ακόμα και σε έκρηξη.

Σε όλους τους χώρους θα πρέπει να υπάρχει ειδική σήμανση, και ιδιαίτερα στους χώρους που βρίσκονται εύφλεκτα υλικά, σχετικά με την απαγόρευση του καπνίσματος όπως επίσης και ειδική σήμανση η οποία θα απαγορεύει την χρήση νερού στο ενδεχόμενο που εκδηλωθεί κάποια πυρκαγιά. Τέλος, τακτικός θα πρέπει να είναι ο καθαρισμός όλων των χώρων από αντικείμενα που είναι εύφλεκτα (Κανονισμός Πυροπροστασίας Κτιρίων, 2018).

1.7 Γενικές ενέργειες που απαγορεύονται:

Απαγορεύεται η τοποθέτηση αντικειμένων, είτε προσωρινά είτε μόνιμα, σε οδεύσεις διαφυγής ή εξόδους κινδύνου, διότι με αυτή την ενέργεια μειώνεται το πλάτος με αποτέλεσμα να δυσκολέψουν την κυκλοφορία των ανθρώπων σε περίπτωση κινδύνου.

Επίσης συνίσταται να αποφεύγεται η τοποθέτηση καθρεπτών ή άλλων αντικειμένων, κοντά σε οδεύσεις διαφυγής ή εξόδους, τα οποία μπορούν να μπερδέψουν τον κόσμο που προσπαθεί να βγει έξω από το μουσείο.

Απαγορεύεται η κάλυψη των πινακίδων που αφορούν την πυροπροστασία, όπως επίσης και η διακόσμηση ή επένδυση των τοίχων ή του δαπέδου με εύφλεκτα υλικά τα οποία μπορούν γρήγορα να μεταδώσουν την φωτιά.

Καλό είναι να αποφεύγεται η εγκατάσταση προβολέων οι οποίοι παράγουν μεγάλη θερμική ενέργεια, διότι με τις κατάλληλες συνθήκες, και ιδιαίτερα στην χώρα μας όπου κυρίως τους καλοκαιρινούς μήνες η θερμοκρασία φτάνει σε πολύ υψηλούς βαθμούς, μπορεί να προκληθεί πυρκαγιά (Κανονισμός Πυροπροστασίας Κτιρίων, 2018).

Εκτός αυτού, απαγορεύεται το κάπνισμα σε όλους τους χώρους του μουσείου, όπως προαναφέραμε. Και τέλος, δεν επιτρέπεται το κλείδωμα των θυρών στις εξόδους με μηχανισμούς οι οποίοι χρειάζονται κάποιου είδους κλειδιού προκειμένου να ασφαλισουν. (Κανονισμός Πυροπροστασίας Κτιρίων, 2018).

Κεφάλαιο 2: Δονήσεις (Σεισμοί)

2.1 Εισαγωγή:

Σε αυτή την ενότητα θα μιλήσουμε για την επικινδυνότητα και τα προβλήματα που μπορούν να προκληθούν από ένα μεγάλο σεισμό στον χώρο ενός μουσείου και πώς αυτό επηρεάζει άμεσα τα άτομα που βρίσκονται μέσα σε αυτό, είτε σαν επισκέπτες είτε σαν εργαζόμενοι.

Συγκεκριμένα η Ελλάδα βρίσκεται στην έκτη θέση στον κόσμο στις πιο σεισμογενείς χώρες. Παρόλο που κατέχει το 0,02 της επιφάνειας της Γης, παρατηρείται να απελευθερώνει το 2% της παγκόσμιας σεισμικής ενέργειας κάθε χρόνο και πλέον του 50% της ευρωπαϊκής.

Η Ελλάδα έχει 157 ενεργά σεισμικά ρήγματα που έχουν δώσει 570 σεισμούς μεγαλύτερους των 6 βαθμών της κλίμακας Ρίχτερ. Ο μεγαλύτερος καταγεγραμμένος σεισμός στην ιστορία της σύγχρονης Ελλάδας σημειώθηκε στις 12 Οκτωβρίου του 1856, με επίκεντρο την Ρόδο και μέγεθος 8.2 ρίχτερ, ενώ ο πιο φονικός σεισμός σημειώθηκε στην Χίο τον Απρίλιο του 1881, με μέγεθος 6.4 ρίχτερ και 4200 νεκρούς (Meteorology, 2021).

Γι' αυτό λοιπόν θα πρέπει όλοι οι οργανισμοί και στην συγκεκριμένη περίπτωση τα μουσεία να είναι σε ετοιμότητα με σκοπό να προφυλάξουν τα άτομα που βρίσκονται εντός του μουσείου.

Με τον όρο Σεισμός εννοούμε την αισθητή ανατάραξη της επιφάνειας της γης λόγω απότομων μετακινήσεων μαζών, που συνοδεύεται από σεισμικά κύματα που μεταφέρουν την ενέργεια του σεισμού (Wikipedia-Σεισμός, 2022).

2.2 Επιπτώσεις:

Τα προβλήματα που μπορούν να δημιουργηθούν από έναν σεισμό είναι αρκετά και πολλές φορές αυτά μπορεί να είναι και μοιραία για την ανθρώπινη ζωή.

Πιο συγκεκριμένα δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις όπου ο συνδυασμός της κακής οργάνωσης και της άγνοιας κινδύνου έχουν ως αποτέλεσμα τον σοβαρό τραυματισμό ανθρώπων, ακόμα και τον θάνατο. Ο σεισμός δημιουργεί στους ανθρώπους ένα αίσθημα πανικού και ανασφάλειας για μεγάλο χρονικό διάστημα. Σε μεγάλους σεισμούς μεγάλος αριθμός ατόμων έχει τραυματιστεί ή έχει χάσει την ζωή του από πτώσεις αντικειμένων που βρισκόντουσαν κοντά τους ή από πτώσεις δομικών υλικών του κτιρίου που βρισκόντουσαν. Τα αρνητικά αποτελέσματα του σεισμού πέρα από σωματικά είναι και ψυχολογικά, καθώς η εμπειρία αυτή είναι ιδιαίτερα τραυματική. Στην χώρα μας, έχουν καταγραφεί χιλιάδες τραυματισμοί και θάνατοι από σεισμούς πολλών ρίχτερ, γι' αυτό σε αυτή την ενότητα θα εξετάσουμε τους τρόπους πρόληψης και τις ενέργειες που θα πρέπει να γίνουν σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης με σκοπό να γίνει πιο ασφαλής η παραμονή των ατόμων που βρίσκονται εντός των μουσείων στην Ελλάδα.

2.3 Μέτρα πρόληψης:

Σε γενικότερα πλαίσια σημαντικό είναι να αναφέρουμε πως υπάρχει συγκεκριμένη νομοθεσία η οποία αναφέρει τον αριθμό ατόμων που μπορούν να βρίσκονται ταυτόχρονα στον ίδιο χώρο ανάλογα με τα τετραγωνικά του χώρου αυτού.

Σκοπός του κανονισμού αυτού είναι τα ίδια τα κτίρια να εξυπηρετούν την χρήση για την οποία προορίζονται, συνδυάζοντας ταυτοχρόνως την άνεση, την υγεία και την ασφάλεια των ανθρώπων που βρίσκονται μέσα σε αυτό.

Ο πληθυσμός κτιρίου, του ορόφου ή του χώρου είναι διαφορετικός σε κάθε περίπτωση και υπολογίζεται σύμφωνα με τον συνδυασμό κάποιων παραμέτρων.

Αρχικά θα αναφερθούμε τους χώρους όπου υπάρχει συνάθροιση κοινού χωρίς σταθερά καθίσματα. Πιο συγκεκριμένα αναφερόμαστε κυρίως τους χώρους όπου βρίσκονται τα εκθέματα. Σε αυτή την περίπτωση υπάρχει περιορισμός των ατόμων που μπορούν να βρίσκονται στον ίδιο χώρο, δηλαδή το επιτρεπτό όριο είναι ένα άτομο ανά 1,40 τετραγωνικά μέτρα καθαρού εμβαδού δαπέδου, σύμφωνα με τον Κτιριοδομικό κανονισμό της Ελλάδας (Κτιριοδομικός Κανονισμός, 2005). Σε περίπτωση που το μουσείο διαθέτει χώρους αμφιθεάτρων για εκδηλώσεις, επιτρέπεται ένα άτομο ανά 0,65 τετραγωνικού μέτρου καθαρού εμβαδού δαπέδου. Τους χώρους αναμονής και τους χώρους συνάθροισης όρθιων ατόμων προβλέπεται ένα άτομο ανά 0,30 τετραγωνικού μέτρου καθαρού εμβαδού δαπέδου. Σημαντικό είναι τους να τονίσουμε πως τους χώρους συνάθροισης κοινού, όπου εισέρχεται αριθμός ατόμων στο κτίριο σε χρόνο που δεν υπάρχουν διαθέσιμες κενές θέσεις, θα πρέπει να δίνεται η δυνατότητα να περιμένουν σε προθαλάμους ή οποιοδήποτε άλλο χώρο αναμονής μέχρι να υπάρξει κάποια θέση (Κτιριοδομικός Κανονισμός, 2005).

Αρκετά μουσεία διαθέτουν μαγαζιά ή χώρους πωλήσεων και σε αυτή την περίπτωση υπάρχει συγκεκριμένος αριθμός που επιτρέπεται να βρίσκεται στον ίδιο χώρο, δηλαδή επιτρέπεται ένα άτομο ανά 3 τετραγωνικά μέτρα μικτού εμβαδού δαπέδου (Κτιριοδομικός Κανονισμός, 2005).

Τους χώρους όπου βρίσκονται τα εργαστήρια, ο αριθμός των ατόμων πρέπει να είναι τους με τον αριθμό των προβλεπόμενων θέσεων εργασίας, σε αυτή την περίπτωση υπάρχουν είτε τα ατομικά καθίσματα όπου εκεί αντιστοιχεί ένα άτομο ανά κάθισμα, είτε συνεχή καθίσματα δηλαδή σταθεροί πάγκοι, τα οποία κυρίως τα συναντάμε σε χώρους εργαστηρίων, όπου εκεί αντιστοιχεί ένα άτομο ανά 0,45 μέτρου μήκους του καθίσματος (Κτιριοδομικός Κανονισμός, 2005), χωρίς τους σε καμία περίπτωση να είναι μικρότερη η αναλογία τους ατόμου ανά 4,50 τετραγωνικά μέτρα εμβαδού δαπέδου αίθουσας (Κτιριοδομικός Κανονισμός, 2005).

Ο χώρος όπου στεγάζονται τα γραφεία ή η γραμματεία του μουσείου, προβλέπει ένα άτομο ανά 9 τετραγωνικά μέτρα μικτού εμβαδού (Κτιριοδομικός Κανονισμός, 2005).

Ο χώρος όπου στεγάζονται οι αποθήκες ή αποθηκευτικοί χώροι του μουσείου, αντιστοιχεί ένα άτομο ανά 50 τετραγωνικά μέτρα μικτού εμβαδού (Κτιριοδομικός Κανονισμός, 2005).

Συγκεκριμένα αναφερόμενοι τους επισκέπτες και τους εργαζομένους που περιφέρονται τους χώρους του μουσείου και δεν έχουν κάποια συγκεκριμένη θέση, η αντιμετώπιση τους τέτοιου φαινομένου όταν γίνει αντιληπτή κάποια σεισμική δόνηση, αφορά κυρίως τους εργαζομένους του μουσείου, οι οποίοι θα πρέπει να είναι πλήρως ενημερωμένοι για το πώς θα διαχειριστούν αυτό το φαινόμενο. Πρέπει να είναι ψύχραιμοι και βοηθητικοί με τους επισκέπτες, να τους εξηγήσουν με κατανοητό τρόπο τα βήματα που θα ακολουθήσουν για να απομακρυνθούν όταν τελειώσει το σεισμικό φαινόμενο από τον εσωτερικό χώρο του μουσείου τους τον προαύλιο χώρο, ο οποίος πρέπει να είναι απαλλαγμένος από ψηλά δέντρα, πινακίδες, ηλεκτρικά καλώδια και κολώνες.

Αναλυτικότερα, τα άτομα θα πρέπει να βρίσκονται από την πλευρά του εσωτερικού τοίχου, μακριά από ράφια με αντικείμενα και εκθέματα που μπορούν να πέσουν και να προκαλέσουν τραυματισμό, ταυτόχρονα θα πρέπει να προστατεύουν καθόλη την διάρκεια του φαινομένου με τα χέρια το κεφάλι τους.

Βασικό ρόλο έχει η οργάνωση των ανθρώπων που δουλεύουν στα μουσεία καθώς θα πρέπει εκείνοι να καθοδηγούν τους επισκέπτες για το πως θα κινηθούν προκειμένου να μην σπεύσουν όλοι μαζί προς τις εξόδους, και δημιουργηθεί έτσι συνωστισμός ο οποίος μπορεί να προκαλέσει τραυματισμό.

Σε κάθε περίπτωση φυσικά απαγορεύεται η χρήση του ανελκυστήρα, διότι μπορεί να εγκλωβιστεί το άτομο που θα βρίσκεται μέσα σε αυτόν.

Αφού τελειώσει το σεισμικό φαινόμενο οι εργαζόμενοι αμέσως πρέπει να εξετάσουν τα εξής. Αρχικά, να ελέγξουν αν έχει τραυματιστεί κάποιος, και σε περίπτωση που υπάρχει τραυματισμός θα πρέπει να δοθούν οι τις πρώτες βοήθειες, εάν αυτό είναι αναγκαίο. Σημαντικό είναι να παραμείνουν όλοι ήρεμοι, ψύχραιμοι και να καθησυχάσουν τους υπολοίπους. Πιθανόν στο χώρο να βρίσκονται σπασμένα γυαλιά ή αιχμηρά αντικείμενα τα οποία και θα πρέπει να αποφευχθούν. Στην συνέχεια απαραίτητο είναι να γίνει έλεγχος σε όλους τους χώρους του μουσείου για τυχόν πυρκαγιά, έλεγχος των παροχών φυσικού αερίου, νερού και ηλεκτρικού ρεύματος, στην περίπτωση που υπάρχει ζημιά σε ένα από τα παραπάνω, πρέπει να τεθεί αμέσως εκτός λειτουργίας. Στην περίπτωση που εντοπισθεί σε κάποιο σημείο διαρροή φυσικού αερίου, απαγορεύεται η χρήση σπίρτων, συσκευών ή ηλεκτρικών διακοπών, πρέπει επίσης τα παράθυρα να μείνουν ανοιχτά, να εγκαταλειφθεί το κτίριο αμέσως μέσω των εξόδων κινδύνου και να ειδοποιηθεί η εκάστοτε εταιρία φυσικού αερίου για την διαρροή (Fireservice, 2016).

Αντιθέτως, αναφερόμενοι στους εργαζόμενους που έχουν συγκεκριμένη θέση στον χώρο του μουσείου, όπως για παράδειγμα σε έναν εργαστηριακό χώρο, γραφείο, ή γραμματεία, στην περίπτωση που γίνει αντιληπτή κάποια σεισμική δόνηση, το σημαντικότερο είναι να παραμείνουν ψύχραιμοι και να μπου κάτω από ένα γραφείο ή ένα πολύ γερό τραπέζι, καλύπτοντας με τα χέρια τους το κεφάλι τους. Θα πρέπει οι εργαζόμενοι να είναι πλήρως ενημερωμένοι σχετικά με τα βήματα τα οποία πρέπει να ακολουθήσουν, ακόμα και στην περίπτωση έκτακτης ανάγκης να είναι ενήμεροι για το σχέδιο της εκκένωσης που θα πρέπει να ακολουθήσουν. Πρέπει να σιγουρευτούν ότι βρίσκονται μακριά από παράθυρα, βιβλιοθήκες και άλλα βαριά ή αιχμηρά αντικείμενα που μπορούν να πέσουν και να προκαλέσουν κάποιο ατύχημα. Οι εργαζόμενοι πρέπει να παραμείνουν στην θέση στην οποία βρίσκονται μέχρι να σταματήσει ο σεισμός.

Εάν το έπιπλο από το οποίο προστατεύονται, μετακινηθεί, τότε είναι απαραίτητο να το ακολουθήσουν όσο μπορούν, προκειμένου να μην μείνουν εκτεθειμένοι. Φυσικά η χρήση του ανελκυστήρα απαγορεύεται σε κάθε περίπτωση.

Αφού τελειώσει το σεισμικό φαινόμενο πρέπει να ελέγξουν για τραυματίες, και σε περίπτωση που κριθεί απαραίτητο πρέπει να βοηθήσει ο γιατρός εργασίας δίνοντας τις πρώτες βοήθειες. Στην συνέχεια απαραίτητος είναι ο έλεγχος σε όλους τους χώρους για τυχόν πυρκαγιά. Αυτό το βήμα είναι αρκετά σημαντικό καθώς αναφερόμαστε σε χώρους εργαστηρίων όπου εκεί υπάρχουν αρκετά εύφλεκτα χημικά και μηχανήματα τα οποία με την δόνηση που υπέστη μπορεί να μετακινήθηκαν από την θέση τους δημιουργώντας έτσι συνθήκες για την ανάπτυξη φωτιάς. Αντίστοιχα απαραίτητος είναι ο έλεγχος των παροχών φυσικού αερίου, νερού και ηλεκτρικού ρεύματος διότι και σε αυτή την περίπτωση μπορεί να γίνει κάποια αντίδραση με τα χημικά τα οποία βρίσκονται ήδη στον χώρο. Σε περίπτωση που υπάρχει ζημιά σε ένα από τα παραπάνω, πρέπει να τεθεί εκτός λειτουργίας. Αν τυχόν υπάρχει διαρροή φυσικού αερίου, απαγορεύεται η χρήση σπίρτων, συσκευών ή ηλεκτρικών διακοπών, ταυτοχρόνως πρέπει τα παράθυρα να μείνουν ανοιχτά, και να εγκαταλειφθεί το κτίριο αμέσως ειδοποιώντας βέβαια την εταιρία φυσικού αερίου (Fireservice, 2016).

Κεφάλαιο 3: Πλημμύρες

Εικ.9 - Ευρυδίκη (Ελλάδα 2017) (Πηγή : Πλημμύρες στη Δυτική Αττική (2017) -Wikipedia).

3.1 Εισαγωγή :

Σε αυτή την ενότητα θα μιλήσουμε για την επικινδυνότητα και τα προβλήματα που μπορεί να προκαλέσει ένα φαινόμενο πλημμύρας στον χώρο ενός μουσείου και πώς αυτό επηρεάζει άμεσα τα άτομα που βρίσκονται μέσα σε αυτό, είτε σαν επισκέπτες είτε σαν εργαζόμενοι.

Σύμφωνα με την Πολιτική Προστασία, τα ιδιαίτερα γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά της χώρας μας συμβάλλουν αρκετά στην ανάπτυξη ρεμάτων τα οποία όμως έχουν συγκριτικά μικρές λεκάνες απορροής, στις οποίες παρατηρείται πως κυριαρχούν οι έντονες κλίσεις, πράγμα που συντελεί στην γρήγορη αποστράγγισή τους, με αποτέλεσμα την δημιουργία πλημμυρών την περίοδο που εκδηλώνονται καταιγίδες ή αρκετά έντονες βροχοπτώσεις (Θεοδώρου Φ. & Αλεξανδρή Δ., 2011).

Αντίστοιχα με τον όρο πλημμύρες εννοούμε την υπερχείλιση επιπλέον νερού, που καλύπτει την ξηρά (Wikipedia-Πλημμύρα, 2022). Συγκεκριμένα στην Ελλάδα, ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια έχουν παρατηρηθεί αρκετά έντονα καιρικά φαινόμενα, όπως για παράδειγμα τον Νοέμβριο του 2017, μετά από αρκετά έντονη βροχόπτωση η οποία προκλήθηκε από το βαρομετρικό χαμηλό Ευρυδίκη(Βλ. Εικ. 9), παρουσιάστηκαν πλημμύρες κυρίως στη Δυτική Αττική (Μάνδρα, Νέα Πέραμο, Μαγούλα και Ελευσίνα).

Από τις πλημμύρες αυτές 24 άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους, πολλοί τραυματίστηκαν και προκλήθηκαν φυσικά μεγάλες υλικές καταστροφές (Wikipedia-Πλημμύρες στην Δυτική Αττική).

Γι'αυτό είναι αρκετά σημαντικό να υπάρχει οργάνωση και σχέδιο για την καλύτερη αντιμετώπιση αυτού του φαινομένου από την πλευρά του μουσείου, με σκοπό να μην υπάρξει κάποιος τραυματισμός ή ακόμα και θάνατος.

3.2 Επιπτώσεις:

Οι επιπτώσεις ενός τέτοιου φαινομένου αν δεν υπάρξει οργάνωση και μέριμνα μπορεί να είναι πολύ σοβαρές. Τα φαινόμενα αυτά στο παρελθόν φαίνεται να έχουν προκαλέσει αρκετές καταστροφές σε κατοικημένες περιοχές, όπως επίσης θέσει σε κίνδυνο αρκετές ανθρώπινες ζωές και έχουν προκαλέσει πολλούς θανάτους.

3.3 Μέτρα πρόληψης:

Με βάση όσα προαναφέρθηκαν επιβάλλεται η άμεση λήψη προληπτικών μέτρων και έργων, με σκοπό να μειωθούν οι πιθανότητες κινδύνου στο ελάχιστο δυνατό βαθμό.

Έχοντας υπόψιν την δεδομένη εμφάνιση του καταστροφικού φαινομένου των πλημμυρών καθ' όλη την διάρκεια του έτους στην χώρα μας, αλλά κυρίως πιο έντονα κατά τους χειμερινούς μήνες, προκύπτει να είναι απαραίτητη η ανάγκη συντονισμένων έργων και δράσεων πρόληψης και ετοιμότητας, των οποίων ο συνδυασμός θα συμβάλει στην καλύτερη αντιμετώπιση κάθε τέτοιου προβλήματος.

Η ετοιμότητα, τα μέτρα πρόληψης αλλά και η δράση θα πρέπει να εφαρμοστούν με τον καλύτερο συντονισμό προκειμένου να αντιμετωπιστεί με τον καλύτερο δυνατό τρόπο μία πλημμύρα κατά την χειμερινή περίοδο όπου και εμφανίζονται με μεγαλύτερη συχνότητα (Θεοδώρου & Αλεξανδρή, 2011).

Στον χώρο ενός μουσείου καθημερινά υπάρχουν αρκετά άτομα, είτε ως επισκέπτες είτε ως εργαζόμενοι. Τα μέτρα πρόληψης δεν αφορούν μόνο το μουσείο, αλλά και το ευρύτερο πλαίσιο της Περιφέρειας όπου βρίσκεται το ίδιο το μουσείο.

Τα προληπτικά μέτρα που είναι απαραίτητα να γίνουν από πλευράς του μουσείου είναι αρχικά σχολαστικός έλεγχος όλων των αντιπλημμυρικών έργων και η τακτική συντήρησή τους. Θα πρέπει επίσης να διαθέτει αντλίες και σύστημα απομάκρυνσης του νερού σε κυρίως υπόγειους χώρους με σκοπό να απομακρύνονται άμεσα τα νερά τα οποία συσσωρεύονται.

Θα πρέπει όμως σε περίπτωση που παρουσιαστεί το φαινόμενο αυτό να υπάρχει και τρόπος αντιμετώπισης. Πιο συγκεκριμένα, οι εργαζόμενοι του μουσείου καλούνται να αντιμετωπίσουν αυτή την έκτακτη ανάγκη σε πρώτο βαθμό. Για να γίνει αυτό θα πρέπει να είναι ήδη εκπαιδευμένοι, να υπάρχει σαφής προσδιορισμός των ρόλων και των ευθυνών του κάθε εργαζομένου. Επίσης απαραίτητες είναι οδεύσεις διαφυγής, προκειμένου τα άτομα που βρίσκονται ήδη στον χώρο του μουσείου να έχουν την δυνατότητα της μετακίνησης, πάντα με καθοδήγηση από τους υπεύθυνους.

Από την στιγμή που υπάρχουν οι προδιαγραφές που αναφέραμε, σειρά έχει το σχέδιο εκκένωσης/ διαφυγής. Στην περίπτωση των καιρικών φαινομένων οι εργαζόμενοι ακολουθούν την προειδοποιημένη εκκένωση, η οποία πρόκειται για έναν τύπο εκκένωσης, που προκύπτει από ένα γεγονός για το οποίο υπάρχει προειδοποίηση και δεν περιορίζει ιδιαίτερα το χρόνο προετοιμασίας. Η προειδοποιημένη εκκένωση χωρίζεται σε δύο κατηγορίες, ανάλογα με την επικινδυνότητα του φαινομένου, μερική εκκένωση και την πλήρη εκκένωση. Πιο συγκεκριμένα, η μερική εκκένωση αφορά τα άτομα που βρίσκονται σε απειλούμενη περιοχή και έχουν στόχο να μεταφερθούν σε κάποιον ασφαλή χώρο, είτε εντός του μουσείου είτε εκτός σε κάποιον άλλο χώρο.

Αντιθέτως η πλήρης εκκένωση καλεί όλους τους ανθρώπους που βρίσκονται εντός του μουσείου να το εκκενώσουν (Καλλιανιώτης, 2015). Θα πρέπει λοιπόν ανά χρονικά διαστήματα να γίνονται αντίστοιχες ασκήσεις εκκένωσης με σκοπό την εκπαίδευση του προσωπικού του μουσείου. Σημαντικό είναι να βρίσκονται καταγεγραμμένες με τη μορφή διαγράμματος οι ενέργειες του προσωπικού, δηλαδή ποιοι και πότε ακριβώς θα κληθούν να λάβουν δράση, προκειμένου η δράση να είναι γρήγορη και αποτελεσματική (Archaiologia, 2012).

Από πλευράς της Περιφέρειας θα πρέπει, σε περίπτωση που διέρχεται κάποιο ρέμα σχετικά κοντά στο μουσείο, να γίνεται τακτικά έλεγχος και προληπτικός καθαρισμός των κοιτών των ρεμάτων με σκοπό την αποκατάσταση της φυσικής ροής τους.

Εκτός αυτού σημαντικό είναι τόσο στον χώρο που περιβάλλει το μουσείο, όσο και στον ίδιο τον χώρο του μουσείου να μην υπάρχουν συσσωρευμένα απορρίμματα, φυλλώματα δέντρων και άλλα, διότι μπορεί να προκαλέσουν εμφράξεις σε παρακείμενα φρεάτια απορροής όμβριων υδάτων (Θεοδώρου & Αλεξανδρή, 2011).

Σε αυτή την περίπτωση που υπάρχει εγκλωβισμός κάποιου ανθρώπου στον χώρο του μουσείου θα πρέπει να υπάρξει άμεση ανταπόκριση από την πολιτική προστασία και την πυροσβεστική με σκοπό τον άμεσο απεγκλωβισμό του.

Αν υπάρχουν τραυματίες θα πρέπει να ενημερωθεί από τον αρμόδιο άλλοι φορείς για την υλοποίηση ανώτερων δράσεων, όπως για παράδειγμα το ΕΚΑΒ (Θεοδώρου & Αλεξανδρή, 2011).

Κεφάλαιο 4 : Διαφυγή (Φωτισμός και σημάνσεις ασφαλείας)

4.1 Εισαγωγή :

Σε αυτό το κεφάλαιο θα αναφέρουμε στοιχεία τα οποία είναι απαραίτητα σε περίπτωση διαφυγής από τον χώρο του μουσείου. Στα προηγούμενα κεφάλαια αναφέραμε ότι σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης, όπως για παράδειγμα σε περίπτωση πυρκαγιάς, σεισμού ή πλημμύρας, θα πρέπει να εκκενωθούν οι χώροι του μουσείου. Θα αναφέρουμε λοιπόν τους παράγοντες όπου βοηθούν στην πιο γρήγορη και ασφαλή διαφυγή των ατόμων που βρίσκονται εντός του μουσείου, είτε ως εργαζόμενοι είτε ως επισκέπτες.

Σε κάθε χώρο του μουσείου όπου υπάρχει κάποια όδευση διαφυγής ή έξοδος κινδύνου, επιβάλλεται η εγκατάσταση φωτισμού ασφαλείας, έτσι ώστε σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης να είναι ευδιάκριτο προς τα που θα πρέπει να οδηγηθούν οι άνθρωποι που βρίσκονται εντός του μουσείου.

Πιο συγκεκριμένα, φωτισμός ασφαλείας περιγράφεται το σύνολο των εξαρτημάτων τα οποία δίνουν την κατάλληλη σήμανση με σκοπό να γίνει με ασφάλεια η εκκένωση του κτιρίου σε περίπτωση ανάγκης, όπως για παράδειγμα σε κάποιο σεισμό, πυρκαγιά ή πλημμύρα. Τα μουσεία ανήκουν στα κτίρια δημόσιας χρήσης, στα οποία μπορεί να βρεθούν και άνθρωποι οι οποίοι δεν είναι εξοικειωμένοι με την διαρρύθμιση του χώρου, οπότε είναι απαραίτητη η σήμανση για να τους οδηγήσει με ασφάλεια στην σωστή κατεύθυνση (Papadoniou, 2018).

4.2 Γενικές κατηγορίες φωτιστικών ασφαλείας

A. Φωτιστικά ασφαλείας μη συνεχούς λειτουργίας (non maintained).

Τα φωτιστικά σώματα αυτά λειτουργούν μόνο σε περίπτωση διακοπής της κύριας παροχής. Αποτελούνται από ένα κύκλωμα φόρτισης, επαναφορτιζόμενες μπαταρίες, ένα κύκλωμα ελέγχου και ένα inverter για τη λειτουργία της λάμπας, αν το φωτιστικό περιέχει λάμπα φθορισμού (Papadoniou, 2018).

B. Φωτιστικά ασφαλείας συνεχούς λειτουργίας (maintained).

Τα φωτιστικά σώματα αυτού του τύπου λειτουργούν είτε από την κύρια πηγή τροφοδοσίας είτε από μπαταρίες, σε περίπτωση διακοπής της κύριας πηγής, χρησιμοποιώντας την ίδια λάμπα και στις δύο περιπτώσεις. Αποτελούνται από ένα κύκλωμα για τη λειτουργία της λάμπας από την κύρια πηγή τροφοδοσίας, ένα κύκλωμα φόρτισης, επαναφορτιζόμενες μπαταρίες, ένα κύκλωμα ελέγχου και ένα inverter για τη λειτουργία της λάμπας, αν το φωτιστικό περιέχει λάμπα φθορισμού (Papadoniou, 2018).

Γ. Φωτιστικά ασφαλείας σύνθετης λειτουργίας (sustained).

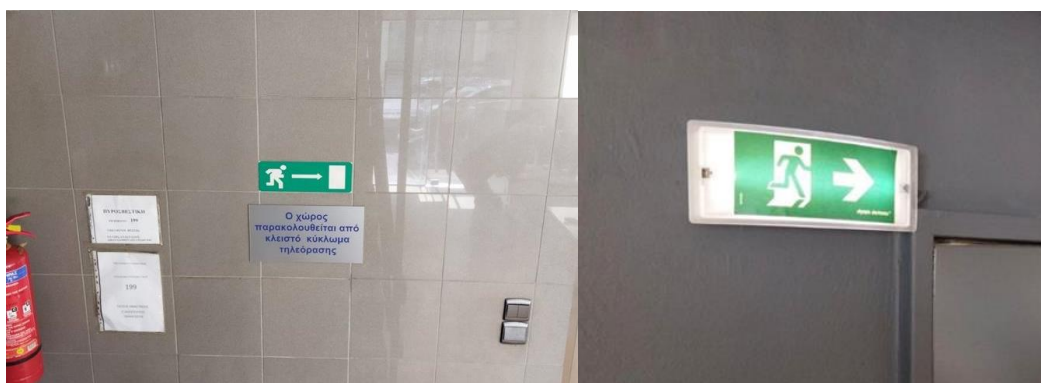
Τα φωτιστικά ασφαλείας σύνθετης λειτουργίας είναι ίδια με τα συνεχούς λειτουργίας, διαφοροποιούνται μόνο στην χρήση διαφορετικής λάμπας για τη λειτουργία τους από την κύρια πηγή τροφοδότησης και άλλη για τη λειτουργία από τη μπαταρία (Papadoniou, 2018).

Δ. Φωτιστικά κεντρικής μονάδας ή εξαρτώμενα φωτιστικά ασφαλείας (slave).

Είναι τα φωτιστικά εκείνα που δεν διαθέτουν μπαταρίες για τη λειτουργία τους, αλλά εξαρτώνται από κάποια άλλη βοηθητική πηγή τάσης (κεντρική μονάδα). Τα εξαρτώμενα φωτιστικά χαρακτηρίζονται από την τάση τροφοδοσίας τους (Paradoniou, 2018).

4.3 Τοποθέτηση φωτιστικών ασφαλείας

Α. Ο κύριος λόγος για τον οποίο χρησιμοποιούμε φωτιστικά ασφαλείας είναι η σήμανση, σε αυτή την περίπτωση χρησιμοποιούνται φωτιστικά συνεχούς λειτουργίας έχοντας ως στόχο να δώσει πληροφορίες για την κατεύθυνση που πρέπει να ακολουθήσει κάποιος προκειμένου να εγκαταλείψει το μουσείο με ασφάλεια. Οι σημάσεις αυτές θα πρέπει να είναι τοποθετημένες κοντά σε διασταύρωση διαδρόμων αλλά και σε κάθε αλλαγή κατεύθυνσης (Βλ. Εικ.10 και Εικ.11), όπως επίσης πάνω από κάθε πόρτα που οδηγεί προς την έξοδο (Βλ. Εικ.12) αλλά και πάνω από κάθε τελική έξοδο (Βλ. Εικ.13) (Paradoniou, 2018).

Εικ.10 (αριστερά) και Εικ.11(δεξιά) - Σήμανση κατεύθυνσης προς έξοδο κινδύνου.

(Πηγή : Προσωπική συλλογή, 2022)

Εικ.12 - Φωτιζόμενη σήμανση με έντονο φωτισμό, (Πηγή : Προσωπική συλλογή,2022)

Εικ.13 - Σήμανση πάνω από πόρτα που οδηγεί προς την έξοδο κινδύνου. (Πηγή : Προσωπική συλλογή, 2022)

Όλα αυτά τα φωτιστικά έχουν πάνω τους πινακίδες σήμανσης. Παλαιότερα χρησιμοποιούνταν πινακίδες με ενδείξεις “ΕΞΟΔΟΣ”, “EXIT”, κλπ. Σήμερα οι πινακίδες πρέπει να περιέχουν εικονοσύμβολα όπως προβλέπεται στο Προεδρικό διάταγμα 105/1995 “Ελάχιστες προδιαγραφές για τη σήμανση ασφαλείας ή/και υγείας στην εργασία σε συμμόρφωση με την Οδηγία 92/58/ΕΟΚ”, προκειμένου να είναι κατανοητές και από ανθρώπους που δεν γνωρίζουν την τοπική γλώσσα (Papadoniou, 2018).

Η δεύτερη χρήση των φωτιστικών ασφαλείας είναι η παροχή επαρκούς φωτισμού στο επίπεδο του πατώματος ώστε να γίνει με ασφάλεια η εκκένωση του κτιρίου.

Τα φωτιστικά αυτής της χρήσης είναι μη συνεχούς λειτουργίας και τοποθετούνται σε επικίνδυνες ή κρίσιμες περιοχές όπως στις σκάλες ώστε κάθε σκαλί να φωτίζεται επαρκώς, σε κάθε αλλαγή επιπέδου του πατώματος, αλλά και κοντά σε κάθε μπουτόν πυρασφαλείας, πυροσβεστήρα και σταθμό πρώτων βοηθειών, προκειμένου το εκπαιδευμένο προσωπικό να το εντοπίσει και να δράσει άμεσα (Papadoniou, 2018).

Κεφάλαιο 5 : Εκθέματα

5.1 Εισαγωγή :

Κατά τον Αρμάντ Κόλιν (2010) “ο όρος «έκθεση» αναφέρεται στο αποτέλεσμα της τοποθέτησης ενός αντικειμένου σε κοινή θέα, αλλά και στο σύνολο των αντικειμένων που εκτίθενται καθώς και στον τόπο όπου αυτά εκτίθενται.”

Έκθεμα καλείται κάθε αντικείμενο το οποίο συμπεριλαμβάνεται σε μία έκθεση, όπου παρουσιάζεται σε χώρο προσβάσιμο από το κοινό με σκοπό την παρατήρησή του ή ακόμα και την μελέτη του (Wikiλεξικό- Έκθεμα, 2022).

Το αποτέλεσμα της εκθέσεις σημαντικών αντικείμενων θεωρείται σήμερα μία από

τις κύριες λειτουργίες του μουσείου, το οποίο, σύμφωνα με τον πλέον πρόσφατο ορισμό του ICOM, «αποκτά, συντηρεί, ερευνά, προβάλλει και εκθέτει την υλική και άυλη κληρονομιά της ανθρωπότητας...». Κατά το πρότυπο PRC (Reinwardt Academie) ,το οποίο σημαίνει Preservation- Research-Communication, Διατήρηση- Έρευνα-Επικοινωνία (Μακαρατζή Χ., 2018), η έκθεση αποτελεί κομμάτι της ευρύτερης λειτουργίας της επικοινωνίας του μουσείου, η οποία περιλαμβάνει επίσης πολιτικές περί εκπαίδευσης και δημοσιεύσεων. Από αυτή την άποψη, οι εκθέσεις αποτελούν θεμελιώδες χαρακτηριστικό των μουσείων, καθώς αποδεικνύονται εξαιρετικό μέσο αισθητηριακής αντίληψης, παρουσιάζοντας έτσι τα αντικείμενα στο κοινό ως τεκμήρια ή αλλιώς ως αντικείμενα λατρείας. Ο επισκέπτης γίνεται μάρτυρας απτών στοιχείων, τα οποία και εκτίθενται είτε λόγω της αυτοτελούς αξίας τους, όπως για παράδειγμα πίνακες ή κάποιο κειμήλιο, είτε για να γεννήσουν στο νου έννοιες και συνειρμούς (Colin A., 2010).

5.2 Επιπτώσεις:

Παρόλα αυτά πολλές φορές τα ίδια τα εκθέματα μπορεί να γίνουν και αυτά επικίνδυνα ως προς τους επισκέπτες ή ακόμα και τους εργαζόμενους ενός μουσείου. Πιο συγκεκριμένα ,ο τρόπος έκθεσής τους είναι αυτό που μας απασχολεί περισσότερο, καθώς σε κάποιες περιπτώσεις ο συνδυασμός πολλών παραγόντων μπορεί να προκαλέσει σοβαρό τραυματισμό ή ακόμα και να απειλήσει μία ανθρώπινη ζωή.

Σε αυτό το κεφάλαιο θα εξετάσουμε κάθε πιθανό αίτιο που λόγω των εκθεμάτων θα μπορεί να προκαλέσει τραυματισμό σε κάποιον άνθρωπο, και τι προληπτικά μέτρα μπορεί να πάρει το ίδιο το μουσείο για την αποφυγή ενός τέτοιου συμβάντος.

Αρχικά αυτό που πρέπει να λάβουμε υπόψιν μας είναι πρώτον, η επικινδυνότητα των εκθεμάτων, η οποία σχετίζεται με το είδος του μουσείου για το οποίο μιλάμε, δηλαδή τα εκθέματα που βρίσκονται στον χώρο του μουσείου πόσο αιχμηρά είναι, τι μέγεθος έχουν, και πως είναι εκτεθειμένα. Υπάρχουν αρκετά είδη μουσείων, αρχαιολογικά, τέχνης, Ιστορικά, Θεματικά, Λαογραφικά, Φυσικής Ιστορίας, Επιστημών, Πολεμικά, Νομισματικά, Ναυτικά και Εθνολογικά. Το καθένα από αυτά τα μουσεία εμπεριέχει εκθέματα που για διαφορετικούς λόγους μεταξύ τους πολλές φορές μπορεί να γίνουν αρκετά επικινδυνά. Δεύτερον και εξίσου σημαντικό που πρέπει να λάβουμε υπόψιν είναι ποιοι συμπεριλαμβάνονται στο κομμάτι των επισκεπτών. Πιο συγκεκριμένα, πολλές φορές οι επισκέπτες είναι ανήλικοι κάτω των 18 ετών, οι οποίοι μπορεί να επισκεφτούν τον χώρο του μουσείου στα πλαίσια μίας σχολικής επίσκεψης. Σε αυτή την περίπτωση, για παράδειγμα η παραμικρή απροσεξία αν κάποιο από τα αντικείμενα είναι αιχμηρό, δεν είναι προστατευμένο και έρθει σε επαφή με κάποιον επισκέπτη, μπορεί να προκληθεί αρκετά σοβαρό ατύχημα.

5.3 Μέτρα πρόληψης:

Σημαντικό είναι να τονίσουμε πως όλα τα εκθέματα ανεξαρτήτου επικινδυνότητας δεν θα πρέπει να είναι σε θέση έτσι ώστε να μπορούν να έρθουν σε άμεση επαφή με το κοινό. Παρόλα αυτά εμείς θα εξετάσουμε ενδεχόμενα που έχουν λίγες πιθανότητες να συμβούν , αλλά στην περίπτωση αυτή οι επιπτώσεις είναι πολύ σημαντικές.

Οι περιπτώσεις που θα αναλύσουμε είναι οι ακόλουθες. Αρχικά αν κάποιο από τα εκθέματα είναι έστω και ελάχιστα αιχμηρό, θα πρέπει να βρίσκεται σε συγκεκριμένη προθήκη προκειμένου να μην υπάρχει πιθανότητα να έρθει σε επαφή με κάποιον άνθρωπο που περιφέρεται στον χώρο του μουσείου. Η προθήκη αυτή δεν θα πρέπει να είναι από γυαλί αλλά από κάποιο άλλο υλικό το οποίο θα είναι λιγότερο εύθραυστο, να ραγίζει δηλαδή πιο δύσκολα ή ακόμα και στην περίπτωση που σπάσει να μην είναι τόσο αιχμηρό. Στην συνέχεια, μιλώντας για κάποιο αντικείμενο το οποίο δεν είναι ιδιαίτερα σταθερό, έχει μεγάλο βάρος και όγκο, θα πρέπει να διαθέτει κάποια βάση η οποία θα δημιουργεί μεγαλύτερη σταθερότητα. Το αντικείμενο αυτό θα πρέπει παράλληλα να είναι και πολύ καλά στερεωμένο από την ίδια την βάση στο έδαφος, όπως επίσης και στην περίπτωση που βρίσκεται σε κάποια προθήκη θα πρέπει και εκείνη να είναι αρκετά καλά στερεωμένη. Σχετικά με τις προθήκες, το υλικό από το οποίο θα είναι κατασκευασμένες δεν θα πρέπει να είναι γυαλί, αλλά κάποιο άλλο υλικό το οποίο δεν θα είναι τόσο αιχμηρό στην περίπτωση που σπάσει, πιο ελαστικό και με μεγαλύτερη αντοχή. Αρκετά σημαντικό ρόλο παίζει η θέση στην οποία είναι καταναμημένα τα εκθέματα στον χώρο του μουσείου. Πιο συγκεκριμένα , θα πρέπει να βρίσκονται μακριά από το κλιμακοστάσιο ή κάποια έξοδο, διότι σε περίπτωση δόνησης του κτιρίου (σεισμού), υπάρχει μεγάλη πιθανότητα να πέσουν και να εμποδίσουν τις εξόδους διαφυγής, με αποτέλεσμα τον εγκλωβισμό των ατόμων που βρίσκονται στον συγκεκριμένο χώρο.

Η θέση τους επίσης δεν μπορεί να είναι σε κάποιο ψηλό σημείο ή σε κάποιο ψηλό ράφι, θα πρέπει να βρίσκεται κοντά στο έδαφος, διότι σε περίπτωση σεισμού υπάρχει μικρότερη πιθανότητα πτώσης. Εκτός αυτού τα ίδια τα αντικείμενα μεταξύ τους θα πρέπει να έχουν μία απόσταση σχεδόν ίση με το ύψος τους, καθώς σε περίπτωση που γίνει κάποιος σεισμός να μην παρασύρουν ένα αντικείμενο που βρίσκεται δίπλα τους.

Σε αρκετά μουσεία έχουν παρατηρηθεί αντικείμενα τα οποία έχουν εκτεθεί με τέτοιο τρόπο έτσι ώστε ο θεατής να παρατηρεί το αντικείμενο από κάτω προς τα επάνω.

Σε αυτή την περίπτωση το κομμάτι εδάφους που βρίσκεται ακριβώς κάτω από το αντικείμενο θα πρέπει να είναι περιορισμένο με ειδικές μεταλλικές μπάρες οι οποίες να αποτρέπουν κάποιον να σταθεί σε αυτό το σημείο.

Εκτός αυτού κάθε μουσείο θα πρέπει να τηρεί τις αποστάσεις ασφαλείας με τα εκθέματα. Πιο συγκεκριμένα, θα πρέπει να υπάρχει ειδική σήμανση πως απαγορεύεται να στέκεται ένα άτομο σε κάποια συγκεκριμένα σημεία, όπως επίσης και σχετικά με την απόσταση που θα πρέπει να έχουν οι επισκέπτες από τα αντικείμενα. Αυτό επιτυγχάνεται με την χρήση μεταλλικών μπαρών ή διαχωριστικά κολωνάκια με ιμάντα τα οποία οριοθετούν τον επιθυμητό χώρο.

Τέλος στην περίπτωση που τα αντικείμενα είναι στερεωμένα στον τοίχο, θα πρέπει να γίνεται τακτικός έλεγχος πως υπάρχει καλή στήριξη με μεγάλη αντοχή, όπως επίσης και σε αυτή την περίπτωση θα πρέπει να εφαρμόζονται οι ειδικές σήμανσεις σχετικά με την απόσταση που θα πρέπει να έχουν οι επισκέπτες από τα αντικείμενα με την χρήση μεταλλικών μπαρών ή διαχωριστικά κολωνάκια με ιμάντα.

Κεφάλαιο 6: Πανδημίες

6.1 Εισαγωγή :

Ο όρος Πανδημία που προκύπτει από τις λέξεις *πας* (όλος) και *δήμος* (πληθυσμός), είναι επιδημία λοιμωδών ασθενειών που εξαπλώνεται αρκετά γρήγορα ακόμα και σε παγκόσμια κλίμακα και απειλεί το σύνολο σχεδόν του πληθυσμού. Καθ' όλη τη διάρκεια της ιστορίας έχουν παρατηρηθεί αρκετές πανδημίες, με πιο πρόσφατη αυτή του COVID-19. (Πανδημία-Wikipedia, 2022). Βάση αυτής της πανδημίας δημιουργήθηκαν πρωτόκολλα υγείας τα οποία έχουν αναφορές και για τα μουσεία.

Πιο συγκεκριμένα οι κορονοϊοί είναι μία ομάδα ιών, τους οποίους συχνά συναντάμε όχι μόνο στους ανθρώπους αλλά και στα ζώα . Είναι αρκετά διαδεδομένο ότι κάποιοι κορονοϊοί μπορούν να προκαλέσουν στους ανθρώπους διάφορες αναπνευστικές λοιμώξεις, όπως για παράδειγμα ένα απλό κρυολόγημα, αλλά δεν είναι λίγες οι φορές που μπορεί να προκληθούν έως και πιο σοβαρές ασθένειες.

6.2 Επιπτώσεις:

Ο νέος κορωνοϊός-2019 ονομάζεται SARS-CoV-2, ενώ η ασθένεια που προκαλεί ονομάζεται COVID-19 (Corona Virus Disease). Ο ιός ανιχνεύθηκε πρώτη φορά τον Ιανουάριο του 2020 στην πόλη Wuhan, η οποία βρίσκεται στην επαρχία Hubei, στην Κίνα. Σήμερα έχει εξαπλωθεί σχεδόν σε ολόκληρο τον πλανήτη. Με καθημερινά πολλές χιλιάδες νέα κρούσματα αλλά και θανάτους, ο πλανήτης έμαθε να ζει με αυτό στην καθημερινότητα του, γι' αυτό πλέον εντάσσουμε προληπτικά μέτρα σε όλες τις δραστηριότητες προκειμένου να προφυλαχτούν όλοι.

Στα πλαίσια των μουσείων λοιπόν έχουν ενταχθεί και τηρούνται μέτρα τα οποία έχουν σκοπό να προφυλάξουν τόσο τους εργαζομένους όσο και τους επισκέπτες (Θωμαδάκη,2020).

6.3 Μέτρα πρόληψης:

Σύμφωνα με τις υποδείξεις του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού (Ελλάδα) , οι επισκέπτες και οι εργαζόμενοι των μουσείων, για τη προστασία τους σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να ακολουθούν κάποιους συγκεκριμένους κανόνες (ICOM-GREECE, 2021).

Χώρος του Μουσείου / εκθεμάτων :

Πρέπει αρχικά να τηρείται ο κανόνας της απόστασης των 1,5 μέτρων κατ' ελάχιστον για ανοικτούς χώρους και 2 μέτρων για κλειστούς χώρους. Επίσης Θα πρέπει να υπολογιστεί ο μέγιστος επιτρεπόμενος αριθμός επισκεπτών ανά χώρο αλλά και το κάθε μουσείο θα πρέπει να αξιολογήσει τις δυνατότητες διαχείρισης κοινού και να ορίσει τον μέγιστο αριθμό επισκεπτών που μπορεί να διαχειριστεί ταυτόχρονα με ασφάλεια, στο πλαίσιο τήρησης των απαιτούμενων αποστάσεων και να ληφθεί κάθε μέριμνα έτσι ώστε να μην υπάρχει υπερσυγκέντρωση ατόμων σε μία αίθουσα ή έναν χώρο του μουσείου (ICOM-GREECE, 2021).

Στην συνέχεια σημαντικό είναι να αναφέρουμε ότι κλειστοί και στεγαζόμενοι χώροι θα πρέπει να αερίζονται επαρκώς. Στην περίπτωση που υπάρχει κλιματισμός στον χώρο είναι απαραίτητη η συντήρηση των εγκαταστάσεων κλιματισμού και αντικατάσταση των φίλτρων όπου απαιτείται, η συνεχής λειτουργία των εγκαταστάσεων κλιματισμού, όπου επιβάλλεται από τις συνθήκες για την προστασία των εκθεμάτων. Όπου δεν επιβάλλεται, οι εγκαταστάσεις κλιματισμού θα λειτουργούν τουλάχιστον δύο ώρες πριν από το ωράριο λειτουργίας του Μουσείου και δύο ώρες μετά το ωράριο λειτουργίας. Σε κάθε περίπτωση επισημαίνεται ότι θα πρέπει να λαμβάνεται μέριμνα για τον συνεχή ή τουλάχιστον συστηματικό φυσικό αερισμό του χώρου μέσω ανοιγμάτων (παράθυρα, εξωτερικές θύρες) ακόμη και με παράλληλη χρήση κλιματιστικών μηχανημάτων (ICOM-GREECE, 2021). Εν συνεχεία πρέπει να αναφέρουμε πως στους κλειστούς χώρους θα πρέπει να γίνονται απολυμάνσεις με διάλυμα χλωρίνης 10:1, δηλαδή 9 μέρη νερό και 1 μέρος χλωρίνης καθημερινά. Αυτό ισχύει και για τους χώρους υγιεινής. Για επιφάνειες που είναι πιθανό να καταστραφούν από τη χρήση υποχλωριώδους νατρίου, μπορεί να χρησιμοποιηθεί αιθανόλη συγκέντρωσης 70%. Ιδιαίτερη έμφαση θα πρέπει να δίνεται σε επιφάνειες που αγγίζονται συχνά όπως πόμολα, διακόπτες, κουπαστές, όπως επίσης θα πρέπει να υπάρχει η προμήθεια και τοποθέτηση απολυμαντικών μέσων (ατομικής υγιεινής και χώρων), και η προμήθεια και διάθεση ατομικών μέσων προστασίας (ICOM-GREECE, 2021).

Χώροι υγιεινής / Τουαλέτες (WC)

Στους χώρους υγιεινής θα πρέπει να εφαρμόζονται αυστηροί κανόνες, καθώς είναι ένα μέρος που επισκέπτονται οι αργαζόμενοι του μουσείου αλλά και οι επισκέπτες. Θα πρέπει να περιλαμβάνουν καλό αερισμό, σύσταση για χρήση μη ιατρικής μάσκας, κλειστό καπάκι λεκάνης πριν χρησιμοποιηθεί το καζανάκι. Επίσης είναι επιθυμητή η χρήση χάρτινων ή πλαστικών καλυμμάτων λεκάνης μίας χρήσης, τρεχούμενο νερό και εφοδιασμός με σαπούνι, χάρτινες χειροπετσέτες, ποδοκίνητο δοχείο απορριμμάτων (όπου είναι εφικτό να χρησιμοποιείται εξοπλισμός με φωτοκύταρο ή με διακόπτη ποδιού π.χ. για τη βρύση, το σαπούνι), να μην χρησιμοποιείται μηχανήμα για στέγνωμα των χεριών, να τηρείται ουρά με αποστάσεις 1,5 μέτρου και ειδική σήμανση αναμονής των επισκεπτών και τέλος τακτικός καθαρισμός και απολύμανση αρκετές φορές την ημέρα, ανάλογα με το ωράριο του κάθε μουσείου (ICOM-GREECE, 2021).

Εστιατόρια/café

Η λειτουργία εστιατορίων/café στους χώρους των μουσείων διέπεται από τις οδηγίες που έχουν δοθεί για τους χώρους εστίασης γενικότερα. Τα τραπέζια και οι καρέκλες θα πρέπει να απολυμαίνονται πριν τη χρήση τους (ICOM-GREECE, 2021).

Πωλητήρια

Η λειτουργία πωλητηρίων στους χώρους των μουσείων διέπεται από τις οδηγίες που έχουν δοθεί για τους χώρους λιανεμπορίου γενικότερα (ICOM-GREECE, 2021).

Άλλοι χώροι

Σε περίπτωση που υπάρχουν άλλοι χώροι με πιθανή συγκέντρωση κοινού (π.χ. ερμάρια, κοινόχρηστοι υπολογιστές κ.λπ.) θα πρέπει να ληφθούν όλα τα απαραίτητα μέτρα όπως ουρά με αποστάσεις 1,5 μέτρου, γάντια στην περίπτωση υπολογιστών κ.ο.κ.

Εκτός αυτού σημαντικό είναι να μιλήσουμε για την χρήση των ανελκυστήρων η οποία θα πρέπει να είναι περιορισμένη με απαραίτητη την χρήση μάσκας εντός, όπως

επίσης είναι απαραίτητη και η τοποθέτηση αντισηπτικού αλκοολούχου διαλύματος εντός και εκτός των ανελκυστήρων (ICOM-GREECE, 2021).

Ροή επισκεπτών

Ειδική μέριμνα θα πρέπει να ληφθεί ως προς τη ροή του κοινού κατά την είσοδο και έξοδο του από το μουσείο. Προτείνεται διαχωρισμός διαδρομών και διάκριση εισόδου – εξόδου, όπου αυτό είναι εφικτό, καθώς και κίνηση επισκεπτών σε μονή διαδρομή όπου είναι εφικτό (ICOM-GREECE, 2021).

Όσον αφορά το κομμάτι των εισιτηρίων προτείνεται η χρήση του ηλεκτρονικού εισιτηρίου για συγκεκριμένη ημέρα και ώρα, με συγκεκριμένο όριο εισιτηρίων ανά ώρα βάσει της δυναμικότητας κάθε μουσείου έτσι ώστε να ελέγχεται κατά το δυνατόν η ροή των επισκεπτών. Ο έλεγχος των εισιτηρίων θα γίνεται ανέπαφα με scanner. Σημαντική επίσης είναι η τοποθέτηση χωρισμάτων σε ταμεία και γκισέ, στα ταμεία θα πρέπει να τηρείται ουρά με αποστάσεις 1,5 μέτρου, αν και η αποφυγή δυνατότητας αγοράς εισιτηρίων επιτόπου προτιμάται, ενώ επιθυμητή είναι η προαγορά, διότι αλλιώς θα παρατηρηθούν μεγάλες ουρές στα ταμεία.

Στην περίπτωση όπου η αγορά του εισιτηρίου γίνει επιτόπου προτιμώνται οι ανέπαφες συναλλαγές (χρήση POS). Σημαντικό είναι να υπάρχει ειδική πρόβλεψη για την εξυπηρέτηση ΑΜΕΑ, ατόμων άνω των 65, εγκύων κ.λπ. (ICOM-GREECE, 2021).

Επίσης η τοποθέτηση σχετικών σημάνσεων που να βοηθούν τους επισκέπτες να κινηθούν στο μουσείο και να ακολουθήσουν τις οδηγίες είναι ιδιαίτερα σημαντική.

Τέλος σε περίπτωση που πραγματοποιούνται οργανωμένες ξεναγήσεις με ξεναγό, θα πρέπει να τηρούνται αυστηρά οι αποστάσεις και τα μέτρα, χρήση ασύρματης ξεναγήσης, αποφυγή χρήσης κοινόχρηστων συσκευών (tablets, ακουστικά κ.λπ.). Οι ομαδικές ξεναγήσεις δεν θα πρέπει να ξεπερνούν τα δέκα οκτώ (18) άτομα (ICOM-GREECE, 2021).

Χώροι εργασίας

Οι χώροι εργασίας, ως χώροι συνάθροισης και επαφής πολλών ανθρώπων, είναι δυνατόν να αποτελέσουν εστίες διάδοσης της πανδημίας (Θωμαδάκη, 2020).

Σύμφωνα με τον Κώδικα Νόμων για την Υγεία και την Ασφάλεια των Εργαζομένων (ν. 3850/2010) στην Ελλάδα ισχύει η αρχή της αποκλειστικής ευθύνης του εργοδότη, σε αυτή την περίπτωση του διευθυντή του μουσείου, για την ασφάλεια και την υγεία των εργαζομένων του. Οφείλει να λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα για την προστασία της υγείας και της ασφάλειας των εργαζομένων. Στα μέτρα συμπεριλαμβάνονται οι δραστηριότητες πρόληψης, ενημέρωσης και κατάρτισης, καθώς και η δημιουργία της απαραίτητης οργάνωσης (Θωμαδάκη, 2020).

Με σκοπό να μην εξαπλωθεί ο ιός είναι απαραίτητο να αυξηθεί η φυσική απόσταση μεταξύ των ατόμων που εργάζονται σε έναν χώρο και έχουν συγκεκριμένες θέσεις, γι' αυτό λοιπόν θα πρέπει να γίνουν αλλαγές της χωροταξικής θέσης των εργαζομένων και του αντικειμένου της εργασίας τους, ειδικά για τις ευπαθείς ομάδες, σύμφωνα με τις οδηγίες του ΕΟΔΥ και τις συστάσεις του ιατρού εργασίας και του τεχνικού ασφάλειας (Θωμαδάκη, 2020).

Σύμφωνα με τις υποδείξεις του Υπουργείου Πολιτισμού, όλοι οι εργαζόμενοι οι οποίοι έρχονται σε επαφή με το κοινό (ταμεία, ταξίθεσία, καθαρισμός, ασφάλεια κ.ο.κ) θα πρέπει να χρησιμοποιούν προστατευτική μάσκα και να χρησιμοποιούν αντισηπτικό

αλκοολούχο διάλυμα (70%) για τα χέρια. Σε περίπτωση όπου οι εργαζόμενοι χρησιμοποιούν υφασμάτινες μη ιατρικές μάσκες θα πρέπει να τοποθετούνται σε πλαστικές σακούλες, να πλένονται στους 60 βαθμούς και να σιδερώνονται. Εκτός αυτού όλος ο εξοπλισμός που χρησιμοποιείται θα πρέπει να έχει απολυμαίνεται τακτικά με τον ενδεικνυόμενο από τον κατασκευαστή τρόπο (ICOM, 1946). Σημαντική είναι η παροχή μέσων καθαρισμού για το πλύσιμο των χεριών και αντισηπτικών διαλυμάτων για την απολύμανσή τους, τόσο στους εσωτερικούς χώρους όσο και στην είσοδο / έξοδο ή στους κοινόχρηστους χώρους. Η κατανάλωση φαγητού θα επιτρέπεται μόνο στους χώρους εστίασης της επιχείρησης και τέλος η απόρριψη των χρησιμοποιημένων προϊόντων μιας χρήσης θα γίνεται σε κάδους με ποδοκίνητο κάλυμμα, οι οποίοι θα βρίσκονται σε όλους τους χώρους (Θωμαδάκη, 2020).

Σε περίπτωση που κάποιος εργαζόμενος ανήκει στις ευπαθείς ομάδες (π.χ. άτομα με αναπνευστικά και καρδιακά προβλήματα, κακοήθειες κ.λπ.), υπάρχει ειδική μέριμνα. Πιο συγκεκριμένα δίνεται δυνατότητα να δουλεύουν εξ αποστάσεως, αν αυτό είναι δυνατόν, όπως επίσης και ελέγχοντας ανά τακτά χρονικά διαστήματα αν τα μέτρα που έχει θέσει, εφαρμόζονται (Θωμαδάκη, 2020).

Εργαζόμενοι που εμφανίσουν συμπτώματα ασθένειας, όπως για παράδειγμα βήχα, πυρετό, δύσπνοια, ξαφνική έλλειψη γεύσης και οσμής, αλλά και κεφαλαλγία, ρίγος, μυαλγίες, καταβολή, έμετο και διάρροια (Θωμαδάκη Φ., 2020), θα πρέπει να απομακρύνονται άμεσα από τον χώρο φορώντας οπωσδήποτε μάσκα. Για την ευκολότερη ιχνηλάτηση συστήνεται η καταγραφή εισερχομένων-εξερχομένων εργαζομένων και η ύπαρξη τυχόν συμπτωμάτων (ICOM-GREECE, 2021). Σε περίπτωση επαφής με επιβεβαιωμένο κρούσμα, ο εργαζόμενος τίθεται σε καραντίνα για 14 ημέρες (Θωμαδάκη, 2020).

Κεφάλαιο 7: Διαμόρφωση χώρων για ΑΜΕΑ

7.1 Εισαγωγή :

Άτομα με αναπηρίες είναι, όπως επεξηγήσαμε, τα άτομα τα οποία έχουν μόνιμες ή έστω προσωρινές βλάβες, ανικανότητες, αναπηρίες ή ακόμα και ο συνδυασμός όλων των παραπάνω, τα οποία είναι εκ γενετής ή αλλιώς να έχουν προκληθεί από ψυχική ή νοητική στέρηση ή λόγω ατυχήματος. Πιο συγκεκριμένα, άτομα τα οποία έχουν μόνιμη ανικανότητα είναι οι κινητικά ανάπηροι, οι τυφλοί, οι κωφοί, όσοι επίσης έχουν δυσκολία στην αντίληψη και τέλος άτομα τα οποία έχουν χρόνια νοσήματα, ανεπάρκεια ή παθήσεις (Βλ. Εικ. 14) . Εκτός αυτού υπάρχουν και τα άτομα τα οποία έχουν παροδική ανικανότητα, αυτή η κατηγορία περιλαμβάνει όσους είναι τραυματίες ή ασθενείς για ένα χρονικό διάστημα.

Εικ.14 - Διεθνές σύμβολο για την αναπηρία(Πηγή: Αναπηρία-Wikipedia, 2006)

Σε αυτά τα άτομα βλέπουμε πως υπάρχει μεγάλη δυσκολία στην αυτόνομη κίνηση και γενικά διαβίωση. Αρκετά σημαντικό είναι πως τα τελευταία χρόνια η κοινωνία προσπαθεί όλο και περισσότερο να λύσει ζητήματα, τα οποία αφορούν την καταπολέμηση των κοινωνικών διαφορών, την ενίσχυση της κοινωνικής ένταξης αλλά και τη δυνατότητα να υπάρχει ισότιμη συμμετοχή των ανθρώπων με ειδικές ανάγκες σε όλους τους τομείς. Αυτό το ζήτημα είναι αρκετά σημαντικό διότι δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις όπου έχει παρατηρηθεί οι κοινωνικά ευάλωτες ομάδες και άτομα να αποκλείονται κοινωνικά από πολλές δραστηριότητες (Κανάρη, Αργυρόπουλος & Φιλιππάτου, 2017).

Στη σημερινή εποχή, με την εξέλιξη της τεχνολογίας, των μέσων που υπάρχουν, αλλά και της κοινωνίας ολόκληρης, δίνεται η δυνατότητα στα άτομα που ανήκουν σε αυτό το κοινωνικό σύνολο να μπορούν να συμμετέχουν σε δραστηριότητες στις οποίες παλαιότερα δεν θα ήταν τόσο εύκολο.

Στην προκειμένη περίπτωση μιλώντας για τα μουσεία, τα οποία είναι ένας χώρος με πολιτιστική σημασία αλλά και αρκετά σημαντικό εκπαιδευτικό και κοινωνικό ρόλο, των οποίων άλλωστε η λειτουργία συνδέεται στενά με τον δημόσιο χαρακτήρα τους, καλούνται να ανταποκριθούν σε αυτή την κοινωνική προσπάθεια, προκειμένου να βοηθήσουν στην ενίσχυση της κοινωνικής ένταξης αλλά και στην προσπάθεια ώστε να μην υπάρχουν πλέον κοινωνικές ανισότητες. Τα μουσεία πλέον είναι προσβάσιμα για όλους προσφέροντας όχι μόνο την δυνατότητα να τα επισκεφτούν όλοι αλλά και την δυνατότητα να βρουν μία θέση εργασίας.

Σε αυτό το κεφάλαιο θα εστιάσουμε στο σωστό σχεδιασμό που αφορά τους κοινόχρηστους χώρους του μουσείου, όπως για παράδειγμα τους διαδρόμους, ράμπες για ΑΜΕΑ αλλά και τρόπους έκθεσης των αντικειμένων που βρίσκονται στα μουσεία, προκειμένου να είναι πιο εύκολη και ασφαλής η πρόσβαση και η παραμονή τους, τόσο για τους επισκέπτες όσο και για τους εργαζομένους που βρίσκονται σε αυτή την ομάδα ανθρώπων.

Δεν είναι λίγες οι φορές που η ίδια η έκθεση, τα γραφεία ή τα εργαστήρια δεν είναι προσβάσιμα για τα άτομα αυτά. Στην συνέχεια θα αναφερθούμε στην ενημέρωση και την εκπαίδευση που θα πρέπει να έχουν οι εργαζόμενοι του μουσείου σχετικά με αυτή την ομάδα ανθρώπων, και τέλος θα μιλήσουμε για τον τακτικό έλεγχο που θα πρέπει να γίνεται στα μηχανήματα τα οποία βοηθούν στην μετακίνησή τους.

7.2 Κατηγορίες ΑμεΑ

Άτομα με δυσκολία στην όραση :

Τα άτομα με μειωμένη όραση βλέπουν λίγο ή καθόλου και δεν έχουν ιδιαίτερη δυσκολία στην κίνησή τους όταν δεν υπάρχει ηχητική σύγχυση. Με σκοπό να προφυλαχθούν αυτά τα άτομα από τον θόρυβο, διότι πολλές φορές αποπροσανατολίζονται με αυτόν τον τρόπο, θα πρέπει να υπάρχουν δάπεδα τα οποία να είναι μη ηχοαπορροφητικά προκειμένου να μπορούν να αναγνωρίσουν τους ανθρώπους τριγύρω από τον βηματισμό τους. Τα άτομα χρησιμοποιώντας τις υπόλοιπες αισθήσεις τους, δηλαδή μέσα από την αφή, την όσφρηση και την ακοή μπορούν να αντιληφθούν σε πολύ μεγάλο βαθμό έναν εκθεσιακό χώρο με την βοήθεια μιας σωστής περιγραφής, μιας ηχητική αναπαράστασης ή ακόμη αν δίνεται η δυνατότητα με την αφή. Σημαντικό σε αυτή την περίπτωση είναι να υπάρχει βοήθεια για την αντίληψη του χώρου, αλλά κυρίως να μην υπάρχουν σε μια γνωστή διαδρομή αλλαγές στη διάταξη του εξοπλισμού του χώρου ή μη σημανόμενα εμπόδια, τα οποία θα έχουν ύψος μικρότερο των 2,20 μέτρων, όπως για παράδειγμα κάδοι απορριμμάτων σε κολώνες, χαμηλά οδικά σήματα, ανοιγόμενες πόρτες, όπως επίσης δεν θα πρέπει να υπάρχουν αντανάκλασεις ή λάθος τοποθετημένοι καθρέπτες και απροστάτευτα υαλοστάσια τα οποία δεν θα διαθέτουν σήμανση. Τα άτομα με μειωμένη όραση θέλουν έντονο φωτισμό χωρίς τονικές ή χρωματικές αντιθέσεις των στοιχείων που βρίσκονται στο χώρο διότι στην περίπτωση που κάποιος άνθρωπος βλέπει λίγο θαμπώνεται εύκολα. Στην συγκεκριμένη περίπτωση ο έντονος φωτισμός, τόσο ο τεχνητός όσο και ο φυσικός, όπου στην χώρα μας βρίσκεται σε μεγάλα επίπεδα, στα έργα τέχνης μπορεί να γίνει ένας αρκετά βλαβερός παράγοντας φθοράς ή ακόμα και καταστροφής, όταν η χρήση του είναι ανεξέλεγκτη. Πιο συγκεκριμένα μπορεί να προκαλέσει θερμικές διαστολές και τοπική ξήρανση, δηλαδή ραγίσματα και οι σχισμές, μέσω της φωτεινής πηγής εκπέμπει θερμότητα, όπως επίσης και φωτοχημικές αντιδράσεις οι οποίες προκαλούν ξεθώριασμα και αλλοίωση στο χρώμα το οποίο έχει ως αποτέλεσμα να φθαρούν ανεπανόρθωτα. Μέχρι και σήμερα δεν έχει βρεθεί τρόπος ο οποίος να προστατεύει πλήρως τα έργα τέχνης από τις αρνητικές επιπτώσεις που μπορεί να προκαλέσουν οι φωτεινές πηγές. Τα μέτρα τα οποία εφαρμόζονται σήμερα αφορούν κυρίως την μείωση της υπεριώδους ακτινοβολίας (UV) του φωτός, όσο το δυνατόν είναι εφικτό την μείωση των επιπέδων φωτισμού, όπως επίσης και την μείωση του χρόνου όπου τα αντικείμενα είναι εκτεθειμένα στις φωτεινές πηγές. (Κώνστα, χ.χ.).

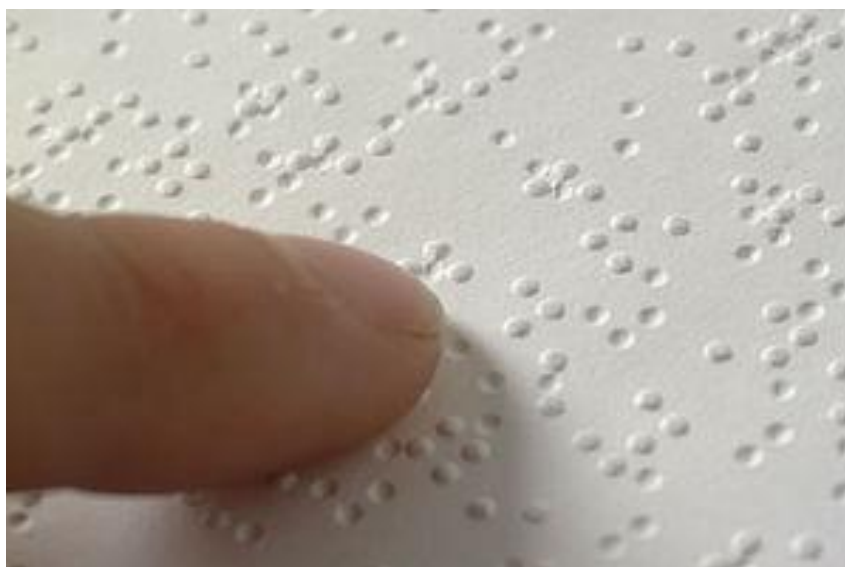
Η συνδυαστική εφαρμογή των παραπάνω μέτρων είναι απαραίτητη για την προστασία των έργων τέχνης. Σημαντικό είναι να αναφέρουμε πως το κάθε έργο τέχνης διαφέρει στο πόσο ευαίσθητο είναι στις φωτεινές πηγές ανάλογα με το υλικό από το οποίο είναι κατασκευασμένο.

Για παράδειγμα τα έργα τέχνης τα οποία είναι κατασκευασμένα από χαρτί (π.χ. βιβλία, συγγράμματα) δεν θα πρέπει να εκτίθενται σε χώρους με φυσικό φωτισμό και τα επίπεδα φωτισμού δεν θα πρέπει να ξεπερνούν τα 50 lux την ώρα και τα 150.000 lux την ώρα ετησίως. Τα αντικείμενα τα οποία εμπεριέχουν κόλλα ή τέμπερα, τα επίπεδα

φωτισμού θα πρέπει να είναι αντίστοιχα με 200 lux την ώρα και ο συνολικός χρόνος έκθεσης της να είναι 600.000 lux την ώρα ανά έτος (Κώνστα, χ.χ.).

Απαραίτητο είναι φυσικά να υπάρχει της αίθουσες του μουσείου κατευθυντήριος οδηγός στο δάπεδο, ο οποίος θα είναι διαφορετικής υψής. Σχετικά με της χειρολισθήρες θα πρέπει να είναι σχεδιασμένοι έτσι ώστε να διαθέτουν αρχή και τέλος.

Εκτός αυτού πολύ σημαντικές είναι οι ανάγλυφες πινακίδες σήμανσης με ελληνικό κώδικα BRAILLE (Μπράιγ) (Βλ. Εικ.15),ο οποίος βοηθά τα άτομα με μειωμένη ή καθόλου όραση να διαβάζουν τα γράμματα του κώδικα μέσω της αφής, όπου οι κουκκίδες είναι εκτυπωμένες ανάγλυφα πάνω σε μία επιφάνεια (Wikipedia-Ελληνικός κώδικας Μπράιγ). Οι πινακίδες αυτές αποτελούν ένα πολύ σημαντικό και απαραίτητο στοιχείο που διευκολύνει τη μετακίνηση των τυφλών ατόμων σε δημόσιους χώρους, γι' αυτό και θα πρέπει να είναι σε κατάλληλο ύψος (Λεβέντη,1986-1990).

Εικ. 15 - Παράδειγμα ατόμου με μειωμένη ή καθόλου όραση να διαβάζει τα γράμματα του κώδικα μέσω της αφής μέσω του συστήματος Μπράιγ, (Πηγή : Ελληνικός κώδικας Μπράιγ - Wikipedia, 2012).

Άτομα με δυσκολία στην ακοή:

Τα κωφά άτομα διευκολύνονται όταν στον χώρο του μουσείου υπάρχει έντονος φωτισμός, κάνοντας την σήμανση πιο ευδιάκριτη, προκειμένου να βλέπουν τη νοηματική γλώσσα ή τα χείλη του συνομιλητή της εξασφαλίζοντας έτσι καλύτερη επικοινωνία. Οι επεξηγηματικές πινακίδες που βρίσκονται σε όλους της χώρους του μουσείου θα πρέπει να είναι σύντομες, κατανοητές και η επιφάνεια να μην είναι ανακλαστική, να διαθέτει μεγάλα γράμματα τα οποία θα κάνουν έντονη αντίθεση με το υπόβαθρο.

Οι πινακίδες αυτές πρέπει πάντα να συνοδεύονται από αντίστοιχες οι οποίες θα είναι της σε γραφή Μπράιγ που να μπορεί εύκολα να της προσεγγίσει ο ενδιαφερόμενος (Λεβέντη,1986-1990).

Άτομα με δυσκολία στην Κίνηση:

Τα άτομα με κινητική αναπηρία που είναι ανάπηροι οι οποίοι είναι είτε χρήστες αμαξιδίων είτε χρησιμοποιούν περπατίστρες, πατερίτσες, μπαστούνια και άλλα. Τα άτομα αυτά έχουν πιο αργούς ρυθμούς κίνησης.

Απαιτείται λοιπόν για την πιο εύκολη και ασφαλή κίνησή της χαμηλό επίπεδο φυσικής προσπάθειας, ικανοποιητικός χώρος, δηλαδή να έχουν την δυνατότητα να μετακινούνται σε χώρους οι οποίοι θα έχουν ελάχιστα πλάτη όδευσης και θα υπάρχει ο απαιτούμενος χώρος προκειμένου να υπάρχει χώρος στροφής για το αμαξίδιο, αλλά και διαδρομές ελεύθερες από τυχόν εμπόδια. Τα εκθέματα και οι σχετικές επεξηγηματικές πινακίδες πρέπει να είναι δυνατό να είναι προσβάσιμοι και από καθήμενους ή κοντούς επισκέπτες (Λεβέντη, 1986-1990).

Σε περίπτωση, που ένα άτομο με δυσκολία στην κίνηση εργάζεται στον χώρο του μουσείου σε θέση γραφείου ή εργαστηρίου, θα πρέπει αντίστοιχα να έχουν τον απαιτούμενος χώρος προκειμένου να υπάρχει χώρος στροφής για το αμαξίδιο αλλά και ο χώρος όπου θα δουλεύουν να είναι ειδικά διαμορφωμένος έτσι ώστε να τους εξυπηρετεί.

Άτομα με δυσκολία στην αντίληψη και την επικοινωνία:

Σε αυτή την κατηγορία ανήκουν άτομα τα οποία είτε έχουν μόνιμα μειωμένη αντίληψη και επικοινωνία, της για παράδειγμα άτομα που πάσχουν από διάφορες ψυχικές ή οργανικές παθήσεις, άτομα της τρίτης ηλικίας, παιδιά, ακόμα και αφηρημένοι. Οι άνθρωποι αυτοί δεν έχουν πλήρους επαφή με το περιβάλλον στο οποίο βρίσκονται και με τα αντικείμενα που υπάρχουν στον χώρο. Δυσκολεύονται στο να δράσουν αυτόνομα, της της δεν είναι εύκολο να αντιδράσουν σε τυχόν εμπόδιο ή κίνδυνο που θα βρεθεί μπροστά της.

Για να βοηθηθεί λοιπόν η συγκεκριμένη ομάδα ανθρώπων θα πρέπει αρχικά οι χώροι διακίνησης να είναι αρκετά απλοί και όχι σύνθετοι, θα πρέπει της να υπάρχουν παντού σημάνσεις οι οποίες θα έχουν έντονες χρωματικές αντιθέσεις. Εκτός αυτού βοηθητικό στοιχείο θα ήταν ακόμα αν υπήρχαν έντονα ηχητικά σήματα τα οποία βοηθούν στην βελτίωση της σχέσης των ατόμων με δυσκολία στην αντίληψη και την επικοινωνία, να έρθουν σε επαφή με το περιβάλλον (Λεβέντη, 1986-1990).

7.3 Μέτρα πρόληψης:

Ειδικές παρατηρήσεις για την διαμόρφωση του χώρου :

Αρκετά σημαντικός παράγοντας για την χρήση του μουσείου από άτομα με ειδικές ανάγκες είναι ο ίδιος ο χώρος να είναι σωστά δομημένος με σκοπό να εξυπηρετεί με ασφάλεια όλα τα άτομα που τον επισκέπτονται. Τα υλικά και ο τρόπος κατασκευής που θα χρησιμοποιηθούν για την δημιουργία του μουσείου έχουν καθοριστικό ρόλο.

A. Δυνατότητα κίνησης:

Οι παράγοντες οι οποίοι επηρεάζουν την δυνατότητα της κίνησης των ατόμων με ειδικές ανάγκες, είναι οι εξής. Αρχικά, η κλίση σε σχέση με την απόσταση του διαμορφωμένου δαπέδου, είναι σημαντικό στοιχείο το οποίο βοηθά στην αυτόνομη διακίνηση κυρίως των ατόμων με αναπηρίες.

Μία ακόμη παράμετρος που έχει αρκετά σημαντικό ρόλο είναι η υφή και το υλικό από το οποίο είναι κατασκευασμένο το δάπεδο, διότι ανάλογα με τα υλικά και την τεχνική που έχει χρησιμοποιηθεί ρυθμίζεται και η ολισθηρότητα του δαπέδου, από την οποία εξαρτάται σημαντικά η δυνατότητα της κίνησης των ανθρώπων. Ο σωστός σχεδιασμός των δαπέδων είναι μία ακόμη σημαντική παράμετρος.

Πιο συγκεκριμένα θα πρέπει τα δάπεδα να είναι σχεδιασμένα με τρόπο τέτοιο ώστε να αποφεύγονται τα σημεία που υπάρχει περίπτωση να εκτραπεί ή ακόμα και να προσκρουστεί ένα αναπηρικό αμαξίδιο ή κάποιο άλλο βοήθημα, όπως για παράδειγμα πατερίτσες ή περπατίστρες.

Επίσης, συνιστάται να αποφεύγονται οι αρμοί διαμόρφωσης του δαπέδου σε μέγεθος το οποίο θα μπορεί να δημιουργήσει οποιοδήποτε κραδασμό, σε άτομο το οποίο βρίσκεται σε αναπηρικό αμαξίδιο ή χρησιμοποιώντας κάποιο άλλο βοήθημα, όπως για παράδειγμα πατερίτσες ή περπατίστρες.

Εκτός αυτού, οι διαστάσεις της εισόδου και της εξόδου στον χώρο του μουσείου είναι ίσως μία από τις πιο σημαντικές παραμέτρους καθώς είναι αυτές οι οποίες καθορίζουν την ακτίνα της αυτόνομης κίνησής αλλά και το μέγεθος δραστηριοποίησης των ατόμων που βρίσκονται σε αναπηρικό αμαξίδιο, άρα είναι αυτές οι οποίες χαρακτηρίζουν έναν χώρο προσπελάσιμο ή μη προσπελάσιμο. Μιλώντας για τις εισόδους και τις εξόδους, θα πρέπει επίσης να είναι σχεδόν στο ίδιο επίπεδο με τον υπόλοιπο χώρο του μουσείου ή έστω να είναι συνδεδεμένες με αυτόν με επίπεδα τα οποία θα έχουν κλίση μέχρι 5% και πλάτος μεγαλύτερο από 1,30 μέτρα.

Όσον αφορά τον ανελκυστήρα θα πρέπει πάντα να βρίσκεται στο ίδιο επίπεδο και οι θύρες οι οποίες διαθέτει θα πρέπει να είναι με συρόμενα φύλλα τα οποία να έχουν πλάτος τουλάχιστον 90 εκατοστά. Τέλος, σε ένα γενικότερο πλαίσιο θα πρέπει να υπάρχουν ακόμα κατάλληλες χειρολαβές, διακόπτες και κουμπιά κλήσεως τα οποία θα πρέπει να βρίσκονται μεταξύ 90 και 120 εκατοστών προκειμένου να μπορούν όλοι να τα χρησιμοποιήσουν, όπως επίσης και ένα ειδικά διαμορφωμένο WC στο οποίο θα εξυπηρετούνται μόνο άτομα με ειδικές ανάγκες (Λεβέντη, 1986-1990).

B. Δυνατότητα ακοής και όρασης :

Οι παράγοντες οι οποίοι επηρεάζουν την δυνατότητα της ακοής και της όρασης των ατόμων με ειδικές ανάγκες, είναι οι εξής.

Αρχικά είναι απαραίτητη η ηχοπροστασία σε χώρους του μουσείου όπου παρατηρείται να συγκεντρώνεται μεγάλος αριθμός ατόμων. Αυτό γίνεται διότι οι τυφλοί ή γενικότερα τα άτομα τα οποία έχουν προβλήματα στην όραση, έχουν μάθει να αντιλαμβάνονται τον χώρο με την ακοή τους. Στην περίπτωση λοιπόν που σε έναν χώρο ενός μουσείου υπάρχει θόρυβος και αντήχηση, τα άτομα αυτά αποπροσανατολίζονται και χάνουν την αίσθηση του χώρου. Αρκετά σημαντική λοιπόν είναι και η διαφοροποίηση της ηχητικής των διαφόρων υλικών που βρίσκονται στον χώρο μαζί με την χρήση ηχητικής σήμανσης. Όσον αφορά τους χρήστες αναπηρικών αμαξιδίων, θα πρέπει σε σκοτεινές περιοχές να εξασφαλίζεται ένα καθαρό οπτικό πεδίο με την χρήση φωτισμού με σκοπό την πιο εύκολη και ασφαλή διακίνησή τους. Τέλος, ένα εξίσου σημαντικό κομμάτι που πρέπει να λάβουμε υπόψιν μας αφορά τα χρώματα τα οποία χρησιμοποιούνται στον χώρο του μουσείου τόσο στις ενδείξεις όσο και στις πινακίδες. Πιο συγκεκριμένα, μπορεί να προκληθεί σύγχυση σε άτομα τα οποία έχουν αχρωματοψία, γι' αυτό λοιπόν προτείνεται ο συνδυασμός χρωματικών ενδείξεων μαζί με κάποιο κείμενο, το οποίο θα επεξηγεί (Λεβέντη, 1986-1990).

7.4 Διαμόρφωση χώρων

A. Είσοδοι / Υποδοχή :

Όλες οι εισοδοί θα πρέπει να είναι σχεδιασμένοι έτσι ώστε να μπορούν να εισέλθουν στον χώρο του μουσείου όλα τα εμποδιζόμενα άτομα , αλλά κυρίως τα άτομα με αναπηρικά αμαξίδια. Πιο συγκεκριμένα στον χώρο της εισόδου κάθε μουσείου θα πρέπει να υπάρχουν ράμπες, ανελκυστήρες ή άλλα μηχανικά μέσα τα οποία θα βοηθήσουν στην καλύτερη και πιο ασφαλή εξυπηρέτηση των ατόμων αυτών.

Πιο συγκεκριμένα, ράμπα καλείται κάθε επίπεδο το οποίο βοηθά άτομα ή πιο συγκεκριμένα άτομα με αναπηρικό αμαξίδιο να μεταφερθεί από ένα επίπεδο στο άλλο, τα οποία αυτά επίπεδα συνήθως είναι διαφορετικής στάθμης επιφάνειας.

Τα κύρια χαρακτηριστικά που χαρακτηρίζουν μία ράμπα και καθορίζουν πόσο άνετη είναι η χρήση της για άτομα με αναπηρικό αμαξίδιο ή χωρίς, είναι η κλίση η οποία έχει και το πλάτος της. Οι ράμπες κτηρίων ανάλογα με την χρήση τους χωρίζονται σε κάποιες κατηγορίες. Τις εξωτερικές, οι οποίες συνδέουν τον εξωτερικό χώρο του μουσείου με την είσοδο ή ακόμα και δύο κομμάτια του κτηρίου μεταξύ τους, οι ράμπες αυτές μπορούν να είναι ανοιχτές, κλειστές ή ημιυπέθριες. Φυσικά υπάρχουν και οι εσωτερικές ράμπες , οι οποίες βρίσκονται εντός του μουσείου και συνδέουν μεταξύ τους τους εσωτερικούς του χώρους.

Και τέλος υπάρχουν και οι ράμπες κινδύνου, οι οποίες χρησιμεύουν ως μέσο διαφυγής σε περίπτωση που υπάρξει κάποιος κίνδυνος.

Εκτός αυτού οι ράμπες κτηρίων ανάλογα με τον τρόπο κατασκευής τους χωρίζονται σε κάποιες ακόμα κατηγορίες. Αρχικά υπάρχουν οι μόνιμες ράμπες οι οποίες είναι σταθερές ή ακόμη και κυλιόμενες, έχουν μόνιμη θέση στον χώρο όπως επίσης και μόνιμη μορφή. Υπάρχουν επίσης οι κινητές ράμπες, στις οποίες δίνεται η δυνατότητα να αλλάζουν θέση ή κλίση όπου αυτό χρειάζεται, και τέλος οι φορητές ράμπες οι οποίες έχουν την δυνατότητα να μετακινηθούν εύκολα από ένα μόλις άτομο.

Τα λειτουργικά στοιχεία μίας ράμπας είναι τα εξής. Αρχικά η κλίση της ράμπας είναι ίσως το πιο σημαντικό χαρακτηριστικό της το οποίο καθορίζει το πόσο άνετη και ασφαλής είναι. Η κλίση της μπορεί να κυμανθεί από 0% όπου είναι η πιο ασφαλής και άνετη περίπτωση , έως 10%. Το ποσοστό αυτό εξαρτάται ανάλογα από το μήκος της ράμπας και την χρήση για την οποία υπάρχει. Η κλίση της ράμπας σε συνάρτηση με το μήκος της έχει την δυνατότητα να εξασφαλίσει άνεση και ασφάλεια στα άτομα που την χρησιμοποιούν. Στην περίπτωση που η ράμπα ξεπεράσει τα 10 μέτρα , είναι απαραίτητη η κατασκευή πλατύσκαλου ελιγμού στην αρχή, στο τέλος αλλά και σε κάθε σημείο όπου αλλάζει η διεύθυνση, το οποίο δίνει την δυνατότητα στροφής ενός αναπηρικού αμαξιδίου. Το απαιτούμενο πλάτος λοιπόν πρέπει να είναι τουλάχιστον 1,70 μέτρα. Το σχήμα της ράμπας δεν είναι κάποιο συγκεκριμένο, θα μπορεί δηλαδή να είναι είτε ευθύγραμμο, είτε καμπυλωτό ή ακόμα και ο συνδυασμός των δύο. Σημαντικό χαρακτηριστικό όμως είναι το υλικό από το οποίο είναι φτιαγμένο το δάπεδο της ράμπας. Η επιφάνεια αυτή θα πρέπει να είναι κατασκευασμένη από σταθερό αντλιοσθητικό υλικό, να είναι ομοιογενές, και να έχει αντοχή από την χρήση.

Στην περίπτωση που κοντά στην είσοδο υπάρχει πάγκος υποδοχής όπου εκεί θα μπορεί κάποιος να αγοράσει το εισιτήριό του, θα πρέπει το μήκος του πάγκου υποδοχής να είναι τουλάχιστον ένα μέτρο και το ύψος του να είναι 0,80 μέτρα από το δάπεδο (Λεβέντη,1986-1990).

B. Κοινόχρηστοι χώροι :

Σε όλους τους κοινόχρηστους χώρους θα πρέπει η κυκλοφορία και η παραμονή των ατόμων με ειδικές ανάγκες να είναι εύκολη και ασφαλής, γι' αυτό θα πρέπει να τηρούνται κάποιες προϋποθέσεις σε κάθε μουσείο.

Αρχικά, θα πρέπει να υπάρχουν διάδρομοι κυκλοφορίας οι οποίοι να έχουν πλάτος ίσο ή μεγαλύτερο από το 1,50 μέτρο. Οι πόρτες θα πρέπει να έχουν πλάτος τουλάχιστον 0,90 μέτρα, οι οποίες θα είναι είτε συρόμενες είτε θα ανοίγουν με ευκολία.

Οι κλίμακες, οι οποίες χρησιμοποιούνται για την κατακόρυφη πρόσβαση των ατόμων από ένα επίπεδο σε ένα άλλο, βλέπουμε πως ανάλογα με την θέση τους αλλά και την χρήση τους χωρίζονται σε κάποιες κατηγορίες. Πιο συγκεκριμένα, οι εξωτερικές κλίμακες που ενώνουν τον εξωτερικό χώρο του κτιρίου με κάποια είσοδο οι οποίες μπορεί να είναι ανοιχτές κλειστές ή ημιυπέθριες. Επίσης υπάρχουν οι εσωτερικές κλίμακες οι οποίες ενώνουν τους εσωτερικούς χώρους του κτιρίου μεταξύ τους. Φυσικά υπάρχουν και οι βοηθητικές κλίμακες τις οποίες συναντάμε σε δευτερεύουσες εισόδους. Και τέλος, υπάρχουν και οι κλίμακες κινδύνου, οι οποίες χρησιμοποιούνται σε περίπτωση κινδύνου ως μέσο διαφυγής από το κτήριο. Εκτός αυτού οι κλίμακες ανάλογα με τον τρόπο κατασκευής τους χωρίζονται επίσης και σε κάποιες ακόμη κατηγορίες. Οι κατηγορίες των κλιμάκων τις οποίες συναντάμε στους χώρους των μουσείων είναι οι μόνιμες κλίμακες, οι οποίες είναι σταθερές στο σημείο που βρίσκονται, έχουν επίσης μόνιμη θέση και μορφή.

Υπάρχουν επίσης οι κινητές σκάλες οι οποίες έχουν την δυνατότητα να μετακινηθούν και να αλλάξουν θέση στον χώρο αν αυτό είναι επιθυμητό. Η κλίμακα προκειμένου να είναι λειτουργική και ασφαλής για τα άτομα τα οποία την χρησιμοποιούν θα πρέπει απαραίτητα να έχει κάποια λειτουργικά στοιχεία.

Αρχικά, το κύριο χαρακτηριστικό μίας κλίμακας το οποίο έχει αρκετά σημαντικό ρόλο είναι η κλίση της, διότι είναι αυτό το οποίο καθορίζει το πόσο άνετη και ασφαλής είναι. Η κλίση μια κλίμακας προκύπτει από τον συνδυασμό δύο παραγόντων, του ύψους και του πλάτους των βαθμίδων. Στην συνέχεια ένα ακόμη χαρακτηριστικό μίας κλίμακας που έχει αρκετά σημαντικό ρόλο είναι η γραμμή ανάβασης. Γραμμή ανάβασης καλείται η νοητή διαδρομή την οποία ακολουθεί ένα άτομο με ειδικές ανάγκες τόσο στην ανάβαση όσο και στην κατάβαση μίας κλίμακας. Το πλάτος και το μήκος της κλίμακας έχουν εξίσου σημαντικό ρόλο, ιδιαίτερα το μήκος της κλίμακας όμως δεν θα πρέπει να υπερβαίνει τα 4 με 4,5 μέτρα χωρίς να υπάρχει ενδιάμεσα κάποιο πλατύσκαλο. Με τον όρο πλατύσκαλο εννοούμε το κομμάτι ενδιάμεσα της κλίμακας το οποίο έχει πολλαπλάσιο μέγεθος από αυτό των βαθμίδων και επιτρέπεται παραπάνω από ένα βήμα του χρήστη που βρίσκεται σε αυτό το σημείο. Στις κλίμακες όπου βρίσκονται στον χώρο του μουσείου και χρησιμοποιούνται από πολύ κόσμο θα πρέπει ανά 10 με 12 βαθμίδες να υπάρχει πλατύσκαλο. Τα υλικά από τα οποία είναι κατασκευασμένη η κλίμακα ή ακόμα και τα υλικά από τα οποία έχει γίνει επένδυση θα πρέπει να είναι αντιολισθητικά, σταθερά και να έχουν αντοχή με σκοπό την πιο ασφαλή και σταθερή ανάβαση ή κατάβαση των ανθρώπων που την χρησιμοποιούν. Παράλληλα με τις κλίμακες απαραίτητη είναι και η τοποθέτηση του στηθαίου σε κατάλληλο ύψος το οποίο θα προστατεύει από πιθανή πτώση τόσο τα άτομα με ειδικές ανάγκες όσο και γενικότερα οποιοδήποτε επισκέπτη.

Με την τοποθέτηση του στηθαίου γίνεται και πιο εύκολη η τοποθέτηση χειρολισθήρα οποίος θα είναι κατασκευασμένος από υλικό το οποίο θα επιτρέπει τη ασφαλή συγκράτηση των ατόμων από αυτόν χωρίς όμως να δυσκολεύει την κίνηση της παλάμης (Λεβέντη,1986-1990).

Εκτός των κλιμάκων , αρκετά σημαντικοί είναι οι ανελκυστήρες προσώπων, οι οποίοι θα πρέπει να τοποθετούνται σε σημεία τα οποία να είναι κοντά τόσο στην είσοδο του μουσείου όσο και στο κλιμακοστάσιο, και να υπάρχει ειδική ένδειξη με την ύπαρξη τους.

Εικ. 16 - Ανελκυστήρας με αυτόματες και συρόμενες πόρτες(Πηγή: Ασασέρ-Wikiλεξικό, 2020)

Στους ανελκυστήρες προσώπων θα πρέπει να μπορούν να έχουν πρόσβαση όλοι και ειδικά τα άτομα με αναπηρίες.

Οι διαστάσεις των ανελκυστήρων είναι συγκεκριμένες, δηλαδή ο θάλαμος θα πρέπει να είναι 1,50 x1,50 μέτρα, προκειμένου να μπορεί να εξυπηρετείται άτομο που βρίσκεται σε αμαξίδιο, διότι με αυτές τις διαστάσεις το αμαξίδιο μπορεί να κάνει στροφή 180 μοιρών. Στο εσωτερικό του θαλάμου τα τοιχώματα θα πρέπει να είναι αντοχής και να έχουν χρωματική αντίθεση με το δάπεδο, το οποίο μάλιστα θα πρέπει να είναι λείο, αντιολισθηρό, χωρίς την χρήση μοκέτας ή κάποιου χαλιού προκειμένου να διευκολύνει τους ελιγμούς του αναπηρικού αμαξιδίου.

Οι πόρτες θα πρέπει να είναι αυτόματες και συρόμενες, όχι χειροκίνητες (Βλ. Εικ.16), οι οποίες θα διαθέτουν φωτοκύτταρο όπως επίσης και μηχανισμό ασφαλείας που θα ανοίγει αυτόματα την πόρτα σε περίπτωση που εντοπίσει κάποιο εμπόδιο. Ο χώρος μπροστά από τον ανελκυστήρα προσώπων θα πρέπει να έχει απόσταση τόσο από τον ίδιο όσο και από τις κλίμακες ή τον κοντινότερο τοίχο τουλάχιστον 1,50 μέτρο, αυτό διότι είναι απαραίτητος ο επαρκής χώρος σε περίπτωση που κάποιο αναπηρικό αμαξίδιο χρειαστεί να κάνει ελιγμό. Στο κομμάτι αυτό θα πρέπει στο δάπεδο να υπάρχει ανάγλυφη προειδοποίηση με έντονο χρώμα για τα άτομα που έχουν μειωμένη όραση . Εκτός αυτού ο φωτισμός στο εσωτερικό του ανελκυστήρα θα πρέπει να είναι αρκετός. Θα πρέπει επίσης να υπάρχει σύστημα κλίσεως κινδύνου, όπου οι οδηγίες θα είναι απλές κατανοητές με ανάγλυφους χαρακτήρες όπως επίσης και σε γραφή Braille. Η σήμανση εξωτερικά του ανελκυστήρα θα πρέπει να διαθέτει ειδικό σύμβολο ότι ο ανελκυστήρας εξυπηρετεί άτομα με ειδικές ανάγκες, όπως επίσης θα πρέπει να αναγράφεται ο όροφος με ανάγλυφα έντονα χρώματα. Τέλος, εκτός του θαλάμου απαραίτητο είναι κυρίως για τα άτομα που έχουν ανεπαρκή ακοή και όραση, να

υπάρχουν ειδικά φωτιζόμενα βέλη ανόδου και καθόδου όπως επίσης και ηχητικά σήματα άφιξης θαλάμου (Λεβέντη,1986-1990).

Όσον αφορά τον χώρο του μουσείου, θα πρέπει να είναι ελεύθερος από κάθε εμπόδιο, με σκοπό να είναι πιο εύκολη η περιστροφή των αμαξιδίων στην περίπτωση όπου αυτή είναι επιθυμητή από το ίδιο το άτομο που βρίσκεται σε αυτό.

Εκτός αυτού το δάπεδο σε όλους τους χώρους του μουσείου θα πρέπει να είναι από σταθερό, κατασκευασμένο από αντλιοσθητικό υλικό, το οποίο θα είναι βέβαια εύκολο στον καθαρισμό και την συντήρησή του, δεν θα έχει μεγάλη αντανακλαστικότητα και αρμούς διαμόρφωσης των δαπέδων σε μέγεθος το οποίο τυχόν να δημιουργεί κραδασμούς ή να κάνει την διαδρομή των αμαξιδίων πιο δύσκολη .

Επιπροσθέτως σε όλη την επιφάνεια του δαπέδου δεν θα πρέπει να προεξέχουν οποιουδήποτε είδους κατώφλι ή άλλο στοιχείο το οποίο μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα να δυσκολέψει ή να τραυματίσει κάποιο άτομο με ειδικές ανάγκες το οποίο βρίσκεται σε αμαξίδιο. Τέλος είναι σημαντικό να αναφέρουμε πως είναι απαραίτητο να υπάρχει τουλάχιστον μία τουαλέτα η οποία θα εξυπηρετεί μόνο άτομα με ειδικές ανάγκες τα οποία βρίσκονται σε αμαξίδιο ανά όροφο, η οποία θα είναι ειδικά διαμορφωμένη (Λεβέντη,1986-1990).

Κεφάλαιο 8 : Βανδαλισμοί

8.1 Εισαγωγή :

Δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις που έχουν γίνει βανδαλισμοί ή έχουν εισβάλει τραμπούκοι στους χώρους των μουσείων εν ώρα λειτουργίας με σκοπό τον εκφοβισμό και ίσως τον τραυματισμό του κοινού. Σε αυτή την περίπτωση δεν κινδυνεύουν μόνο τα έργα τέχνης από ολική ή μερική καταστροφή αλλά τίθεται σε κίνδυνο η ασφάλεια και υγεία των ατόμων που βρίσκονται εντός του μουσείου, τόσο των εργαζομένων όσο και των επισκεπτών. Με σκοπό λοιπόν της αποφυγής τέτοιων καταστάσεων θα πρέπει να τηρούνται κάποια μέτρα από τους εργαζομένους του μουσείου.

8.2 Μέτρα πρόληψης :

Σε αυτή την περίπτωση αν υποπτευθούν κάτι οι εργαζόμενοι του μουσείου θα πρέπει να δράσουν αμέσως. Το σχέδιο δράσης έκτακτης ανάγκης έχει σκοπό να μην βρεθούν σε κίνδυνο ανθρώπινες ζωές, να μειωθούν οι τυχόν τραυματισμοί και να περιοριστούν οι υλικές επιπτώσεις σε περίπτωση μίας τέτοιας εισβολής. Σε τέτοιες περιπτώσεις η ανθρώπινη ζωή, η πολιτιστική κληρονομιά και η λειτουργία των οργανισμών τίθενται σε κίνδυνο, το σχέδιο δράσης πρέπει να θεωρείται ως σημαντικό μέρος του επιχειρηματικού σχεδίου κάθε οργανισμού. Για το λόγο αυτό, όλοι οι εργαζόμενοι θα πρέπει να εκπαιδεύονται έχοντας ως γνώμονα κυρίως το σχέδιο δράσης έκτακτης ανάγκης το οποίο όμως θα πρέπει να επανεξετάζεται σε σχετικά μικρά χρονικά διαστήματα, όπως επίσης και να αναθεωρείται και να ενημερώνεται με βάση τις νέες συνθήκες και διαδικασίες.

Ίσος τον πιο σημαντικό ρόλο σε αυτή την περίπτωση να την έχει το προσωπικό φύλαξης των μουσείων, το οποίο χαρακτηρίζεται το σύνολο των προσώπων που έχουν προσληφθεί με συμβάσεις εργασίας από το Υπουργείο Πολιτισμού με σκοπό να εκτελούν καθήκοντα φύλακα σε αυτά (Κρασιδίωτη Μ.& Χιόνης Δ. ,2020). Το συγκεκριμένο προσωπικό σκοπό έχει να ελέγχει και να παρατηρεί τους ανθρώπους που εισέρχονται και εξέρχονται στα μουσεία, με την βοήθεια των τεχνικών μέσων που διαθέτουν τα μουσεία, δηλαδή το σύστημα συναγερμού και το κλειστό κύκλωμα παρακολούθησης με κάμερες.

Πιο συγκεκριμένα, οι παράγοντες που επηρεάζουν την ασφάλεια και την υγεία των ατόμων που βρίσκονται στα μουσεία από βανδαλισμούς είναι το ανθρώπινο δυναμικό της φύλαξης, ο υλικοτεχνικός εξοπλισμός των μουσείων και η συνεργασία των υπαλλήλων με τις Αρχές και ειδικά, με την Αστυνομία.

Όσον αφορά το ανθρώπινο δυναμικό της φύλαξης, θα πρέπει οι φύλακες οι οποίοι απασχολούνται για την συγκεκριμένη δουλειά να είναι εξειδικευμένοι και να έχουν εμπειρία πάνω στο αντικείμενο (Κρασιδίωτη & Χιόνης, 2020).

Όσον αφορά τον υλικοτεχνικό εξοπλισμό των μουσείων, δηλαδή τον συναγερμό ασφαλείας, την πυρασφάλεια και τις κάμερες ασφαλείας που θα πρέπει να διαθέτει το μουσείο, συμβάλουν όχι μόνο στην πρόληψη, αλλά και στην αποτροπή τέτοιων συμβάντων, καθώς ειδοποιούν αμέσως την Ελληνική Αστυνομία σε ζητήματα παράνομων πράξεων που τελούνται μέσα σε αυτά(Κρασιδίωτη & Χιόνης, 2020).

Κεφάλαιο 9: Μέσα προστασίας, Εκπαίδευση των εργαζομένων

9.1 Εισαγωγή :

Η Ομάδας Εργασίας έχει ως εντολή την άμεση υποβολή προτάσεων προς τον Υπουργό Πολιτισμού και Τουρισμού με σκοπό την ενίσχυση των μέτρων ασφαλείας που υπάρχουν μέχρι τώρα στα μουσεία, καθώς και για την καλύτερη αξιολόγηση και αναθεώρηση των κινδύνων προς τους αρχαιολογικούς χώρους και μουσεία. Ο επανακαθορισμός που θα γίνει έχοντας ως βάση τα καινούργια δεδομένα σχετικά με τα μέτρα ασφαλείας, η αναβάθμιση του εξοπλισμού που ήδη υπάρχει, σε όποια περίπτωση αυτό απαιτείται, και η εκπαίδευση των στελεχών του ΥΠΠΟΤ, που χειρίζονται θέματα ασφαλείας, είναι το πρώτο μέτρο το οποίο έλαβε το Υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού με σκοπό την βελτίωση και την ασφαλή παραμονή των ανθρώπων που βρίσκονται σε αυτούς τους χώρους (Archaiologia, 2012)

9.2 Μέσα προστασίας

Συλλογικά μέσα προστασίας:

Στους χώρους των εργαστηρίων για τον λόγο ότι υπάρχουν πολλά χημικά και εργαλεία τα οποία μπορεί να είναι επιβλαβή και επικίνδυνα για την υγεία των ανθρώπων όπου βρίσκονται σε αυτούς τους χώρους, θα πρέπει να τηρούνται κάποια μέτρα ασφαλείας.

Αρκετά σημαντικό είναι στους χώρους των εργαστηρίων να υπάρχουν εγκαταστάσεις που να εξυπηρετούν συγκεκριμένους σκοπούς. Δηλαδή είναι απαραίτητη η ύπαρξη ντους επείγουσας ανάγκης όπως και σταθμοί πλύσης ματιών διότι παρέχουν επιτόπια απολύμανση και επιτρέπουν στους εργαζόμενους να ξεπλύνουν αμέσως επικίνδυνα χημικά τα οποία μπορούν να προκαλέσουν τραυματισμούς. Επίσης θα πρέπει να υπάρχουν απαγωγείς οι οποίοι χρησιμεύουν για την χρήση και επαναπλήρωση μπουκαλιών επικίνδυνων χημικών ουσιών με το μπροστινό παράθυρο πάντα κλειστό, όπως επίσης και συσκευές διάχυσης. Και τέλος ειδικές ντουλάπες αποθήκευσης εύφλεκτων σύμφωνα με τις ευρωπαϊκές προδιαγραφές θα πρέπει να είναι τύπου 90, δηλαδή σε περίπτωση φωτιάς, η φωτιά δε θα φτάσει στο εσωτερικό της πριν το πέρας 90 λεπτών ,ξεχωριστές για εύφλεκτα και οξέα .Οι χημικές ουσίες θα πρέπει να αποθηκεύονται σε κατάλληλη θερμοκρασία και υγρασία και φυσικά δεν θα πρέπει να αποθηκεύονται κοντά σε πηγές θερμότητας, όπως σωλήνες ατμού ή εργαστηριακούς φούρνους. Οι χημικές ουσίες δεν πρέπει ποτέ να αποθηκεύονται σε άμεσο ηλιακό φως. Εκτός αυτού τα χημικά προϊόντα δεν πρέπει να φυλάσσονται τακτικά πάνω στους εργαστηριακούς πάγκους, διότι είναι απροστάτευτα από την έκθεση και τη συμμετοχή σε περίπτωση πυρκαγιάς(Τμήμα Χημείας Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων,2018).

Εξίσου σημαντικό είναι να αναφέρουμε πως είναι απαραίτητο σε αυτούς τους χώρους όπου τα άτομα είναι περιορισμένα , να γίνεται γνωστό τι κάνουν οι άλλοι γύρω επειδή όλοι μπορούν να πέσουν θύματα των λαθών άλλων (Τμήμα Χημείας Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων,2018).

Μέσα ατομικής προστασίας:

Κάθε εργαζόμενος έχει υποχρέωση να εφαρμόζει τους κανόνες υγιεινής και ασφάλειας και να φροντίζει ανάλογα με τις δυνατότητές του, για την ασφάλεια και την υγεία του καθώς και για την ασφάλεια και την υγεία των άλλων ατόμων που επηρεάζονται από τις πράξεις ή παραλείψεις του κατά την εργασία σύμφωνα με την εκπαίδευσή του και τις κατάλληλες οδηγίες του εργοδότη του (ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ, (ΦΕΚ 11/Α/18-1-96),1996).

Για την πραγματοποίηση αυτών των στόχων, οι εργαζόμενοι οφείλουν ειδικότερα, σύμφωνα με την εκπαίδευσή τους και τις κατάλληλες οδηγίες του εργοδότη τους να χρησιμοποιούν σωστά τις μηχανές, τις συσκευές, τα εργαλεία, τις επικίνδυνες ουσίες, τα μεταφορικά και άλλα μέσα.

Επίσης να χρησιμοποιούν σωστά τον ατομικό προστατευτικό εξοπλισμό που τίθεται στη διάθεσή τους και μετά τη χρήση να τον τακτοποιούν στη θέση του.

Αρκετά σημαντικό είναι να μη θέτουν εκτός λειτουργίας, αλλάζουν ή μετατοπίζουν αυθαίρετα τους μηχανισμούς ασφάλειας των μηχανών, εργαλείων, συσκευών, εγκαταστάσεων και κτιρίων και να τους χρησιμοποιούν σωστά ή άλλα σωστικά μέσα που υπάρχουν στον χώρο του εργαστηρίου, όπως για παράδειγμα ένα σταθμό πλύσης οφθαλμών (Βλ. Εικ. 17) .

Εικ. 17 - Ένας σταθμός πλύσης οφθαλμών σε ένα εργαστήριο (Πηγή: Εργαστήριο-Wikipedia, 2008).

Σημαντικό είναι να αναφέρουν αμέσως στον εργοδότη ή και σε όσους ασκούν αρμοδιότητες τεχνικού ασφάλειας και γιατρού εργασίας, όλες τις καταστάσεις που μπορεί να θεωρηθεί εύλογα ότι παρουσιάζουν άμεσο και σοβαρό κίνδυνο για την ασφάλεια και την υγεία, καθώς και κάθε έλλειψη που διαπιστώνεται στα συστήματα προστασίας.

Να συντρέχουν τον εργοδότη και όσους ασκούν αρμοδιότητες τεχνικού ασφάλειας και γιατρού εργασίας, όσον καιρό χρειαστεί, ώστε να καταστεί δυνατή η εκπλήρωση όλων των καθηκόντων ή απαιτήσεων, που επιβάλλονται από την αρμόδια επιθεώρηση εργασίας για την προστασία της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων κατά την εργασία.

Επί προσθέτως να συντρέχουν στον εργοδότη και σε όσους ασκούν αρμοδιότητες τεχνικού ασφάλειας και γιατρού εργασίας, όσον καιρό χρειαστεί, ώστε ο εργοδότης να μπορεί να εγγυηθεί ότι το περιβάλλον και οι συνθήκες εργασίας είναι ασφαλείς και χωρίς κινδύνους για την ασφάλεια και την υγεία εντός του πεδίου δραστηριότητάς τους (ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ, (ΦΕΚ 11/Α/18-1-96),1996).

Εκτός αυτού οι εργαζόμενοι έχουν υποχρέωση να παρακολουθούν τα σχετικά σεμινάρια ή άλλα επιμορφωτικά προγράμματα σε θέματα υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας (ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ, (ΦΕΚ 11/Α/18-1-96),1996).

Σύμφωνα με την Ομάδα Εργασίας σημαντική είναι η άμεση έκδοση εγχειριδίου οδηγιών ασφαλείας. Συντάσσεται εγχειρίδιο για θέματα ασφάλειας, αυτοπροστασίας, πρόληψης και αποτροπής κινδύνων, καθώς και εντατικοποίησης της συνεργασίας με τις αρμόδιες Αρχές Ασφαλείας (Ελληνική Αστυνομία, Πυροσβεστική Υπηρεσία) (Archaiologia, 2012).

Συμπεράσματα

Μέσα από την έρευνα που έγινε για την συγκεκριμένη πτυχιακή εργασία στην οποία αναλύουμε τα μέτρα τα οποία πρέπει να τηρούνται σε κάθε μουσείο προκειμένου να εξασφαλίζεται η υγεία και η ασφάλεια των ατόμων, εργαζομένων και επισκεπτών, συμπεραίνουμε πως ο συνδυασμός αρκετών παραμέτρων είναι η καλύτερη λύση προκειμένου να μην τεθεί κάποιος άνθρωπος σε κίνδυνο.

Όσο περνάνε τα χρόνια βλέπουμε πως τα καιρικά φαινόμενα γίνονται όλο και πιο έντονα τόσο στην Ελλάδα όσο και σε όλο τον κόσμο. Η κλιματική αλλαγή, ειδικότερα τα τελευταία χρόνια, προκάλεσε έντονες βροχοπτώσεις, σεισμούς, πλημμύρες και φωτιές, τα οποία ήταν μοιραία για την ζωή μερικών συμπολιτών μας αλλά έθεσαν και πολλές άλλες ζωές σε κίνδυνο. Εκτός αυτού τα δύο τελευταία χρόνια όλος ο πλανήτης ήρθε αντιμέτωπος με μία πανδημία η οποία στο πέρασμα της δεν άφησε μόνο προβλήματα στην υγεία αλλά και ψυχικά, λόγω του εγκλεισμού που υπήρξε για μεγάλο χρονικό διάστημα. Αυτό προκάλεσε έντονα ξεσπάσματα και επικίνδυνες συμπεριφορές από συμπολίτες μας. Χάρης λοιπόν όλων αυτών των παραγόντων τα μουσεία από την πλευρά τους θα πρέπει να λάβουν υπόψιν τα νέα δεδομένα και σε συνδυασμό με την τεχνολογία η οποία εξελίσσεται με πολύ γρήγορους ρυθμούς, θα πρέπει να ενσωματώσουν εξελιγμένα μέσα και μέτρα πρόληψης και αντιμετώπισης τα οποία θα εξασφαλίσουν την ασφάλεια και την υγεία των ανθρώπων συνολικά που βρίσκονται σε οποιοδήποτε χώρο του μουσείου.

Βασικό συμπέρασμα είναι πως θα πρέπει να υπάρχει καλή συνεργασία και οργάνωση των εργαζομένων, συνεχής έλεγχος των μέτρων ασφαλείας που ήδη υπάρχουν αλλά και ενημέρωση σχετικά με την εξέλιξη αυτών ή αντικατάστασής τους με νέα. Πιο συγκεκριμένα, όσον αφορά το κομμάτι των εργαζομένων, θα πρέπει όλοι, ανεξαρτήτως θέσης, να είναι εκπαιδευμένοι και να γνωρίζουν τα μέσα που τους παρέχει ο χώρος του μουσείου προκειμένου να είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν οποιαδήποτε περίπτωση έκτακτης ανάγκης. Εξίσου σημαντική είναι η καλή συνεργασία και η κλίση για άμεση βοήθεια από εξωτερικούς παράγοντες όπως ο δήμος, το πυροσβεστικό σώμα, το ΕΚΑΒ κλπ.

Αν λοιπόν όλα τα μουσεία ξεχωριστά λάβουν υπόψιν τους τους κινδύνους που απειλούν σήμερα την ασφάλεια και υγεία των ανθρώπων και δράσουν άμεσα, τότε τα μουσεία θα αποτελούν έναν ασφαλή χώρο που θα μπορεί οποιοσδήποτε να επισκεφτεί.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αναστάσιος Κ. Καλλιανιώτης, Βελτιστοποίηση συνθηκών εκκένωσης υπογείων χώρων : αξιολόγηση και βελτιστοποίηση θέσεων εξόδων διαφυγής, Αθήνα, 2015, σελ. 46.
- Ambrose and Paine, 1993, 8, Wikipedia , στο <https://el.wikipedia.org/>
- Armand Colin, 2010, Βασικές έννοιες της μουσειολογίας , ICOM, , σελ. 46 .
- Γεωργιάδου Ε., Κίνδυνοι πυρκαγιάς και πυροπροστασία ,Κέντρο Ασφάλειας της Εργασίας , ΕΛΙΝΥΑΕ.
- Έκθεμα, Wikiλεξικό, 2022, Πρόσβαση 15/4/22 1:41 μ.μ. στο < <https://el.wiktionary.org/wiki/> >
- Ελληνικός κώδικας Μπράιγ Wikipedia, Πρόσβαση 27/5/22 15:31 μ.μ. στο < https://el.wikipedia.org/wiki >
- Ζορμπά Τ., Υπεύθυνη Παραρτήματος Ιωαννίνων, ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.
- Θεοδώρου Φ. & Αλεξανδρής Δ., Σχεδιασμός και Δράσεις πολιτικής προστασίας για την αντιμετώπιση κινδύνων από την εκδήλωση πλημμυρικών φαινομένων , Αθήνα 2011
- Θωμαδάκη Φ., Βιολογικοί παράγοντες, ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε., 2021
- Θωμαδάκη Φ., COVID-19, ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε., 2020
- ICOM-GREECE,2021 , Πρόσβαση 22/2/22 1:33 π.μ. στο <<https://icom-greece.mini.icom.museum/homepage/covid-19> >
- Κανάρη Χ., Αργυρόπουλος Β.& Φιλιππάτου Δ., Κοινωνική ένταξη και Μουσεία Απόψεις εκπαιδευτικών ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης για την συνεισφορά των μουσείων στην κοινωνική ένταξη μαθητών με αναπηρία όρασης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Οκτώβρης 2017
- Κανονισμός πυροπροστασίας κτιρίων, ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ'ΑΡΙΘΜ. 41 Τεύχος Α, Μάιος 2018
- Κτιριοδομικός Κανονισμός, ΑΠΟΦ. 3046/304 ΤΗΣ 30.1/3.2.1989 (ΦΕΚ 59 Δ΄) Τόμος Α Τεύχος 314, Μάιος 2005
- Κρανιδιώτη Μ.& Χιόνης Δ., Μουσεία και πρόληψη εγκλημάτων κατά αρχαιοτήτων: Μια πανελλαδική έρευνα, 2020,Crimetimes.gr, Πρόσβαση 1/6/22 12:37 π.μ. στο <<https://www.crimetimes.gr> >
- Κώδικας Μπράιγ Wikipedia, Πρόσβαση 29/5/22 16:47 μ.μ. στο <<https://el.wikipedia.org/wiki> >
- Κώνστα Κ., χ.χ., Φως και προστασία έργων τέχνης, Ionio Open eClass, Πρόσβαση 1/6/22 12:30 π.μ. στο <https://opencourses.ionio.gr/modules/document/index.php?course=SAET117&download=/5e77f4f3i6qW/5e77f611Ndvh/5e77f635QHId.pdf>
- Λεβέντη Α., Σχεδιάζοντας για όλους /οδηγίες σχεδιασμού, Αθήνα 1986-1990

- Μακαρατζή Χ., Ζητήματα επικοινωνίας σε οικίες-εργαστήρια καλλιτεχνών που λειτουργούν ως μουσειακοί χώροι. Η μελέτη περίπτωσης των μουσείων Γ. Γουναροπούλου και Αλέκου Κοντόπουλου, Αθήνα Ιούλιος 2018.
- Μάρκου Ε., Archaiologia, Πρόσβαση 9/3/22 12:02 μ.μ. στο <<https://www.archaiologia.gr> >
- Μέτρα για την βελτίωση της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων κατά την εργασία, ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ , (ΦΕΚ 11/Α/18-1-96),1996 .
- Meteorology, 2021, Πρόσβαση 30/5/22 12:41 π.μ. στο < <https://www.meteorology.gr> >
- Ομάδας Εργασίας ΥΠΠΟΤ, 2012, Η ασφάλεια των μουσείων βασικό μέλημα του ΥΠΠΟΤ, Archaiologia.gr, Πρόσβαση 27/5/22 14:59 μ.μ. στο < <https://www.archaiologia.gr> >
- Περιφέρεια κεντρικής Μακεδονίας,2012, Πρόσβαση 4/5/22 10:32 π.μ. στο <<https://www.pkm.gov.gr/default.aspx?lang=el-GR&page=108> >
- Πλημμύρα, Wikipedia ,2022, Πρόσβαση 10/4/22 12:05 π.μ. στο <https://el.wikipedia.org/wiki>
- Πλημμύρες στη Δυτική Αττική (2017), Wikipedia, Πρόσβαση 10/4/22 12:23 π.μ. στο <https://el.wikipedia.org/wiki>
- Papadoniou.gr , Φωτιστικά ασφαλείας: Τύποι, πρότυπα, εγκατάσταση, 2018, Πρόσβαση 21/6/22 12:41 π.μ. στο < https://papantoniou.gr/el/blogs/17_fotistika-asfaleias.html)
- Pyrellas, 2017, Πρόσβαση 10/5/22 10:00 π.μ. στο <<https://pyrellas.gr> >
- Σεισμοί, Fireservice , Πρόσβαση 10/4/22 11:35 π.μ. στο <https://www.fireservice.gr/el/-/se-periptose-seismou>
- Σεισμός, Wikipedia,2022, Πρόσβαση 30/5/22 12:50 π.μ. στο <https://el.wikipedia.org/wiki>
- Sepe.gov , Πρόσβαση 15/4/22 11:44 π.μ. στο <https://www.sepe.gov.gr/asfaleia-kai-ygeia/iatroi-ergasias/iatros-ergasias-2/>
- Τμήμα Χημείας Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων,2018, Οδηγός Χημικής Ασφάλειας στο Εργαστήριο, Chem.uoi.gr , Πρόσβαση 24/7/22 18:01 μ.μ. στο <https://chem.uoi.gr/wp-content/uploads/2020/09/CHEMICAL-SAFETY-GUIDE.pdf>
- The Acropolis Museum , Πρόσβαση 22/2/22 11:50 π.μ. στο <https://theacropolismuseum.gr/metra-ygeionomikis-prostasias-sto-moyseio-akropolis>
- Firesecurity ,2004, Πρόσβαση 30/5/22 11:47 π.μ. στο <https://www.firesecurity.gr>
- Fireservice , 2016, Πρόσβαση 21/5/22 10:24 π.μ. στο < <https://www.fireservice.gr/el/-/se-periptose-seismou> >